Контрольный экземпляр

Массе а мехкийн пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз * ШИНАРА, 6 МАРТ, 1990 ШУ. * № 27 (7841). * Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Доккхий декхараш тIанийцад шийтталагIча пятилетка тIеххьарча шера «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Чакхбаьннаб хьалхара ши бутт. Долче, мишта кхоачашду цар шоаш тIанийца декхараш? Шу доладелча денз хьабаьча балха итогаша хьахьоккхачох шоай деша дай хиннаб уж. Дерригача технико-экономически хьокхамий шин бетта задани тIеххкхоачашъяьй цар. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул тIех цар даьккхад шинъи ахи эзар тонн мехкдаьтта. ХIаьта заданел тIех яьккхай 262 миллион кубически метр газ. Керттерча даькъе из вIаштIехьдаьннад капитальнии текущии ремонт а еш, къаьна скважинаш болх бе йолаяллийтарахи цар мехкдаьтта дала доладаларахи.

Паччахьалкхен планал совгIа 41 эзар сома маьха продукци маьхалъяьккхай НГДУ коллективо дIабахача шин бетта. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 4,2 процент тIеххкхоачашъяьй цо.

Цхьаккха цех е участок яц НГДУ паччахьалкхен планах лоархIа ца еш. Царна юкъе а къаьстта дика болх беши тIанийца декхараш тIеххкхоачащдеши хиларца белгалъяьнна я Акинин Александр, Ахриев Берснакъа, Дишниев Салман, Мамцов Василий керте латтача мехкдаьттен гази йоахача цехий коллективаш.

Деша дай бац

ШийтталагIча пятилетка дIадахача шерашка юкъера лаьрхIача хIара шера хьалъяьрел диазза дукхагIа гIишлош хьалъе езаш я укх шера. Уж гIирсаш хьалдеча къахьегаш болча гIишлонхошта мэшина гIишлон материалаш лоаттае декхарийла ярех цаI я «Чечингагропромстрой» производственни объединенена чуйоагIача Грозненски аьшкбетона конструкцей завода коллектив. Цу даькъе доккхий декхараш тIанийцад цо укх шера. ЛоархIайой-теш из царех? ХIанзалца хьа баьча балхага диллача тIанийцача декхарех меттел паччахьалкхен планах а лоархIаяц из. Товарни продукци арахецара шин бетта задани кхоачаш а ца еш, цунна тIадиса паччахьалкхен декхар 37 эзар сома маьха да. Цу даькъе ара ца хецаш йисай 325 кубически метр аьшкбетона изделеш.

Шоай потребителашта продукци лоаттаяра долча договорни декхарех а 90,7 процент мара лоархIабаьбац завода болхлой дIабахача шин бетта. Цар смежникашка дIа ца кхоачийташ йисай итташ эзараш сомий маьха тайп-тайпара продукци. Паччахьалкхенна пайда бара задани а низткъа мара кхоачашъяьяц цар. Арахецача продукцега дIабода мах планагIа лаьрхIачул дукхагIа ба.

Заводерча цехий коллективех дукхагIчар тIехьаюсаш дIадоладаьд пятилетка тIеххьара шу. Царна юкъе а къаьстта во болх а беш, эггара дукхагIа паччахьалкхен декхар тIадусачарех я Куркиев Мурат керте латтача цеха коллектив.

ДИКАГIБАРАШ ХЕРЖАР РСФСР, НГIАССР, МОТТИГАШКАРЧА СОВЕТИЙ ХАЛКЪА ДЕПУТАТАЛЛА

Демократе хьалашка

Самардийнахьа, Iуйрийна ворхI сахьат даьлча гIоле Грозненски педучилищерча № 26 йолча хоржамий участке халкъа депутаташ харжара кхаж тасса хьаухаш бар харжархой. Локхаш музыка йолаш, хоржамий комиссе членаша моаршал хетташ безаме тIанийбу уж. Укх хоржамий участке гIолла РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР, Ленински райсовета депутаталла харжа оттаваь 37 кандидат вар. Царех наха чIоагIагIа къоабалваь кхоъ ва халкъа депутаталла харжа везар. Демократически хьалашка дIадоладелар кхаж тоссилга.

— Халкъа депутаташ хоржилга мишта дIадода шун хоржамий участке? МалагIа халонаш нийслу цу балха тIа тахан? Хьалха дIанхача шерашка хиннача хоржамашца нийсдича фу эргалонаш, хиннай? — хьаттар тха корреспондента участкови хоржамий комиссе председателага Галумян Руслан Васильевичага?

Цо аьлар:

— 4 март хьатIаотталехьа диазза вIашагIкхетар хилар укхаза халкъа депутаталла кандидаташца. Цул совгIа, харжархошца дукха болх бир агитатороша. Цудухьа, дика дIадоладелар — тха участке хоржамаш. Эггара хьалха кхаж тасса болабеннарех дукхагIбараш къахьегамен тIемен ветеранаш бар. Хьалха дIадахача шерашка лакхе латтача партийнии советски органаша оттаяь кандидатураш хоржаш чакхъювлар. йоахар боккхийча наха. Шоай хьашт долчунна тIехьа мара кхаж тассац хIанз харжархоша. Иштта шоай граждански декхар кхоачашде волавелар тха участкера кхо эзар гаргга харжархо.

Дийнахьа цхьайтта сахьат доалача хана кхаж тесса ваьннар 700 гаргга саг мара вацар. Хьалха санна хиннадаларе, дукхагIбараш цу ханале кхаж тесса баьнна хургбар.

Цхьайола халонаш нийсъелар участкови комиссе членашта, ХIанз-хIанз вахар тоалургда, яхаш нах Iехабу итташ шераш да. Перестройка дIайолаенна, массехк шу да, из тоадаларгахьа хьагучадаьнна дукха хIама дац. Кхачан а промышленни а тикашка хьаьца хIама яц, яхаш летаь харжархой. Вай вахар тоадара тIехьа тIагIерташ къовсам лоаттаберзгба, аьнна, тхоашта хеташ барашта тIехьа мара кхаж тасса безам бац тха, яхаш кабинашка бюллетенаш а нийца чуух харжархой. Цудухьа аргIагIа латташ дукха ха йоаю харжархоша. Цхьаннена тIехьа а кхаж тасса безам бац тха, яхараш а нийсбеннаб участке. Царца кхетаме болх бе бийзаб тха, шоай дего къоабалвечоа тIехьа кхаж тасса, яхаш, цаI харжанза варгвоацилга дIа а хайташ.

— Хьалха дIанхача шерашка санна доацаш, дукха эргалонаш хиннай хоржамашка. Забастовкаши митингаши кIезигагIа а еш, массане а хьинаре къахьега деза, тIаккха вай дикагIа дахаргда, яхаш дувц цар. ХIанз санна мара дисциплина мехка ца хуле, перестройка мел дукха юаце а хIама хургдац, йоах наха.

ЦIенъяь дIаяха еза, кулгалдара командно-административни методаш, вIаши дага а бувлаш, къамий викалаша демократически хьалашка чIоагIде деза шоашта юкъера вошал, доттагIал, цу гIулакха юстара латта йиш яц цхьаккхе.

Б. КОСТОЕВ.

Эггара хьалха боагIача харжархошца кхаьчар хоржамий участке шийн советски гражданина декхар кхоачашде — дего къоабалбеча депутаталла кандидаташта тIехьа кхаж тасса «Терек» яхача мебельно-дахчах хIамаш еча объединене фанерно-заготовительни цеха отделочница С. Евлоева (хьалхарча сурта тIа).

Лохехьа латтача сурта тIа — 47-ча Ташкалински хоржамий округа № 3 йолча хоржамий участка комиссе членаш болх беш болча хана.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурташ.

Рейд

Таронаш дукха я

ХIара дийнахьа тIаккхеташ йоагIа Сунженски района боахамаша паччахьалкхенга йохка шура. Масала, ткъестлагIча феврале ди хьалха хинначул цхьа тонн дукхагIа дIачуелар из. Дале а, оттаьлча планага а соахкарча хьокхамга а хьежача, тоъал кIезигагIа я укхазарча хьайбаш леладераша маьхалъяьккха продукци. Фуд новкъарло ер? МалагIа таронаш йисай пайда ца эцаш?

ДIадахача шера йоагIа а йоагIаш критика йир оаха XIX партсъезда цIерагIча колхоза кулгалхой. специалистий хьайбаш леладерий адресагIа. Укхазарча йиъ фермах цхьаккха а яцар шийна хьалхашка латтача декхарех лоархIаеш, кIезигденнадар деттача доаханий Iул, ира латтар доакъара проблема, тоъаш бацар доаркаш. Кхоачамбоацараш кхы а дукха дар.

Бакъдар ала деза, шоашта яь критика нийса кхетайир колхоза хьайбаш леладераша. Цунна тешал деш да ер хьокхамаш. Нагахьа санна соахка январеи феврала хьалхарча ткъаь дийнахьеи колхозо 335 тонн шура мара ехкаеце, карарча шера цу юкъа дIачуеннар 428 тонн я. Шоана гучча бесса дикалгахьа дола хувцамаш гуш да.

Райцентрера Карабулаке бодача наькъа аьтта оагIорахьа йоал Л. Толмачева керте латта № 2 йола шурий-товарни ферма. Цун коа вала атта дац. Из дара дизбарьерах а цIенхашттача тIахьожамах а чакхвала веза. МТФ кулгалхо а специалисташ а шоай балха моттигашка бар.

ЦIеча уголоке дIачуваьлча эггара хьалха бIарг тIаотт пена тIа хьалтеха йоаллача сводкана. Селхан кхычарел дукхагIа шура яьккхача доаркай цIераш я цу тIа дIаязъяь. Масала, В. Солдатенкос хIара беттача Iаттагара яьккхай 13,1 килограмм шура. Дукха тIехьайисаяц цунна Казаева Нина — цун хьокхам 12,3 килограмм. КхоалагIа я Н. Хирьянова.

— Ферма ерригa коллектив бIубенна къахьегаш я, — аьлар зоотехника В. Чечерина. — Цудухьа районерча социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа из укх шера. ХIара дийнахьа паччахьалкхенна цо дIалу пхи тонн шура.

Маэшша да ферме доакъар. Дале а, бIарг санна лорадеш леладу из. БIаьсти тIехьа йоалий а мича хов. Цахаддаш болх беш хиннай кормоцех. Цо а новкъостал даьд лакхача хьокхамашка кхача.

ГIулакхаш во деце а, кхы Iаяха дог гIоздаьнна яц ферма кулгалхо Л. Толмачева.

— Цхьа хIама дар со духтIаяла лоаш, — йоах цо. — Укх шера тха фермана оттаяь шура йохкара план 1500 тонн я. Из кхоачашъяра хIара кхоабача Iаттагара йиъ эзар килограмм шура яккха езаргья тха. МалагIа боахамба районе а хьашт дале республике а цу тайпара хьокхамаш долаш? Духхьал план кхоачашъяра рекорд оттае езача хьале оттадаьд тхо.

Планировани нийса ца хилара Iокада ца Iеш, халахеташ дувц ферма коллективо къахьегама результаташ нийса ца ярах а. Соахка хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 3772 килограмм шура яьккхар цо. хIаьта хьалхара моттиг елар из хьокхам 328 килограмм лохагIа хиннача XX партсъезда цIерагIча № 1 йолча МТФ хьайбаш леладерашта. Мишта кхетаде деза из?

— Геттара чIоагIа Iаткъ тхона, каст-каста электричество дIайоаеш хилар. — йоах учетчика З. Хаменскаяс. Доахан детташ латтача хана а нийслу цу тайпара хIамаш. Цкъа-дале, шура йоаккха аппараташ болх ца беш совц, шозлагI-дале, бIарга белла пIелг гургбоацаш баьде хул хьайбаш латтача корпусашка. Фу дергда цу юкъе гIолла доярнаша, бежа Iуша?

Ферме шиъ движок ба. Электричество дIайоаешше, хьалсага беза уж. Цхьабакъда, из де таро яц, аккумулятораш ца хилар бахьан долаш. ХIаьта пускачех каеташ дукха ха йов. Хетачох, цу даькъе новкъостал де дезар колхоза инженерни служба я. Мишта кхетаде дезаш да, комбайнаши дукхагIйола тракторараши болх боацаш латтача хана, аккумуляторраш яц яхалга?

Iаьсий во леладац ферме. Царна мел эшар Iалашде гIерт ферма болхлой. Цудухьа цхьаккха тIерадаьннадац царна. Из деча хьинаре дакъа лоац тракториста И. Пенкова, И. Хирьянова, Н. Куценкос, зооветеринарни служба болхлоша, специалисташа.

ШоллагIдола адрес — Кирова цIерагIа колхоз. Карарча шера 1420 тонн шура паччахьалкхенга йохка езаш ба из боахам. вешта аьлча, хIара бетта 120 тонн гаргга. Феврала шоллагIа декада чакхйоалача хана ерригa а дIаенна продукци 123 тонн мара яцар. Гуш дар шура йохкара график талхаш латталга. ХIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 5 килограмм шура йоаккх дийнахьа. Районе ялхлагIа хьокхам ба из.

Уж цифраш я. Цхьабакъда, дувцанза даргдоацаш да кхыдар. Во ба ца аьлча, кхы ала хIама дац колхоза № 1 йолча фермана дIатIабодача наькъах, гонга кхоачаш хотти колди латт укхаза, ледара да хьайбаш леладерий хьалаш. гаьнара хьатIакхухь цхьадола доакъараш.

— Цу кхоачамбоацараша юхакъувл наьха къахьегамцара безам. Кагий нах раьза бац укхаза болх бе. Цудухьа тоъаш яц кхоъ доярка, — йоах колхоза парткома секретара Т. А. Сборнаяс. — ФуннагIа даь а, хьайбаш леладерий профессе сий айлургдола никъ лаха безача кхаьчад гIулакх.

Къамаьл дац аттачарех бац доаркай, бежа Iуй болх. Кхы цхьаккха деце а. кхо сахьат даьлча меттара гIовтта ма безий цар. ТIаккха мишта бут уж йоакхо ца еш?

Ала йиш яц ферме деррига а ледара да, аьнна. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна, хьаьнала нах кIезига бац укхаза. Царех ба Галаева Тоти, Рыбалко Мария, Газдиева Тамара. Шоай декхарех тIехдика лоархIабу уж. Колхоза кулгалхой тохабала беза цар опыт дIайоаржаяра, коллектива хьокхамаш дикагIбарий хьокхамашта нийсса хилийтара. Кхы хала гIулакх а дац из.

Соахка укх хана хинначунца нийсдича, дукха шура йисай сунженцаша дIа ца луш. Дале а, хьайбаша лур алсамдаккхара таронаш йолаш я укхаза. Бизза пайда эца беза царех.

М. МАМЫШЕВ,
халкъа тIахьожамхо,
районни газета болхло.
М. КАРТОЕВ,
тха спец. корр.

Дукха бераш даьча ноаношта «Нана-турпал» яха цIи ларах дола

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Итт а кхы дукхагIа а бераш даьча ноаношта «Нана-турпал» яха орден а луш «Нана-турпал» цIи лойла:

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла:

Абдуллаева Маржан Мухамедовнана — болхлочоа, город Грозный.

Абуханова Гумсета — цIен-нанна, Ведено район.

Бязиева Бахьаудина Лидайна — цIен-нанна, Малгобекски район.

Ганиева Этала Iашата — болхлочоа, Сунженски район.

Килоева Михайла Любана — цIен-нанна, город Назрань.

Манцигова Басира Кожаевнана — Х. Нурадилова цIерагIча колхоза колхозхочоа, Ножай-Юртовски район.

Матиева Iазе Марета — цIен-нанна, Назрановски район.

Мацаева Лайла Тахировнана — «Заветы Ильича» яхача совхоза болхлочоа, Ножай-Юртовски район.

Можехаева Давида Любана — цIен-нанна, город Назрань.

Мудаева Балата — цIен-нанна, Ведено район.

Сайханова Масара — Гагарина цIерагIча колхоза колхозхочоа, Ножай-Юртовски район.

Халакаева Залипата — «Альпийский» яхача совхоза болхлочоа, Шатойски район.

Эстамирова Iумара Маржан — цIен-нанна, Назрановски район.

СССР Лакхехьарча Совета Председатель
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль,
1990 шера, 22 феврале.

Культура болхлошта «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи ларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Самодеятельни художественни творчества даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла.

Арустамова Ирме Абибарцумовнана — Нохч-ГIалгIай культурно-просветительни училища хьехархочоа.

Кравченко Людмила Михайловнана — «Красный молот» завода Культура цIен художественни кулгалхочоа.

Куркиев Сосламбика Руслана — «Красный молот» завода Культура цIен художественни самодеятельноста доагъошхочоа.

Папинин Сергей Алкаровича — «Красный молот» завода «Меридиан» яхача халхара хореографически ансамбла художественни кулгалхочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
г. Грозный.
1990 шера 22 феврале.

Халкъа боахама болхлошта Нохч-ГIалгIай АССР сийлен цIераш ларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Халкъа боахама даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи сийлен цIераш лойла:

«Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьттан газовни промышленноста заслуженни болхло»

Сумеров Николай Петровича — «Грознефтегеофизика» объединене Грозненски геофизически тохкамаш дара управлене радиоэлектрокаротажни парте начальника.

«Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни энергетик»

Уманский Феликс Львовича — Грозненски вIашагIтехача ТЭЦ директора.

«Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни машиностроитель»

Кузнецова Валентина Алексеевнана — «Грознефтемаш» завода кабельно-сварочни участка мастера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
г. Грозный.
1990 шера 22 феврале.

Нов. Н. Ф. РЯЗАНЦЕВНА «Нохч-ГIалгIай АССР Iилмани техникан заслуженни деятель» яха цIи ларах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Iилмани техникан даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР Iилмани техникан заслуженни деятель» яха сийлен цIи лойла **Рязанцев** Николай Федоровича — тохкамаш дара геофизически методий, мехкдаьтта доалла моттигаш гучайоахаш, скважинаш тахкаран тIахьожам лоаттабаран йолча Ерригсоюзни Iилма-тохкама, проектно-конструкторски институтa Прикаспийски отделене скважинаш тахкарен караерзаярен отдела заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.
г. Грозный,
1990 шера, 22 феврале.

Хьалхара моттиг караръялийтац

Укх тIеххьарча шерашка Грозненски швейни производственни объединене цехашта, филиалашта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха латташ хьайоагIарех я Дудникова Татьяна Петровна керте латтача шоллагIча цеха коллектив. ДIадахача пятилетка диълагIча шера йиъэ кварталагIа объединенерча цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар цо. Ше соахка даьха производственни хьокхамаш денгара денга дикагIа хулийташ къахьегаш ба цеха хIамаш тега мотористкаш укх шера а. Январь бетта план кхоачашъярах эггара хьалхарчарца рапорт делар цар. ХIаьта шин бетта задани а массехк ди хьалха кхоачаш а яь, планал совгIа цар тийгад тайп-тайпара эзараш барзкъаш.

Уж производственни толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, хьинаре къахьегаш йола бригадаш кIезига яц цехе. Царна юкъе эггара дикагIа а лоархIаш, массаза а яхье хьалха латтачарех я хIамаш тегача мастера Гамаева Лиза Майрбековнас кулгалдеча йиълагIча бригада коллектив. Цехе меттел ерригача объединенерча бригадашта юкъе а эггара хьалха, соахка 4-ча ноябре, рапорт делар цо товарни продукци арахецара шера задани кхоачашъярах. Долче, хIанз из болх беш я укх шера май бетта чотагIа.

Иштта дика къа а хьегаш, шоаш тIанийца декхараш даим тIеххкхоачащдеш я хIамаш тега мастераш Комаревцева Валентина, Жильцова Раиса Васильевна керте латтача цхьоалагIчеи шоллагIчеи бригадай коллективаш. Соахка ноябрь бетта, кхоалагIча декаде шера заданех лоархIа а яь, хIанзлехьа кхоачашъяьй цар пятилетка тIеххьарча шера хьалхарча квартала задани. Уж санна йола бригадаш кхы а я цехе. Цар тIа-тIа хьинарегIа къа а хьегаш, кердача къахьегама толамашка кхувл цеха коллектив. ХIара сменагIа норма 125—140 процент кхоачаш а еш, беттагара беттага башха-дика производственни хьокхамаш доахаш бола болхлой а итташ ба цехе. Овсаре къахьегарал совгIа, шоаш тегаш дола барзкъаш дикен тIехдикен мара хилийтац цар. Цудухьа цар тийга барзкъаш ОТК контролераша соца ца деш хийцца чакхдоалийт. Иштта шоаех тешам а бенна, царца цхьана къахьегача новкъостийн цеха кулгалхойн оагIонгахьара доккха тешал тIехьа долчарех ба хIамаш тега мотористкаш Иванова Валентина, Лазарева, Анна, Накостоева Мадина, Арсанукаева Лариса, Петросян Роза, Паничкина Тамара, кхы дукха бараш а. Цехера яхье хьалха латта берригаш а бийца баргбац.

Шергара шерга уж санна бараш дукхагIа хулаш хилар а цхьа бахьан доацаш дац. Яхье хьалхалаттарий опыт шерра йоаржа а еш, цунах бизза пайда ийбайт хIамаш тегарашка. Цул совгIа, царна юкъера социалистически яхьи цар къахьегами хьаькъалца вIаштIехьбаьккхаб укхаза. Бригадни подрядагIа къахьегаши хIаране къахьегаме лоацача даькъе коэффициентага хьежжа алапи ийдеши я дукхагIйола коллективаш. Цудухьа балха тIа цхьатарра дукъ дIа а увзаш, балха тIа керда мулаш доах цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Халкъа воI

Ахриев Сайта ГIапур ваь 100 шу дузаш

Цхьанха дича а вай бицбалийта бокъо яц кховзткъеи шийтта шу хьалха СийлахьЙоккха Октябрьски социалистически революци яьккхараш. Шоай вахар кхо ца деш, шоай цIий Iомехкадеш даьккхад цар ер Iаьдал. Къулбаседа Кавказе Советски Iаьдал оттадеча хана хьалхарча мутIаре лаьттарех хиннав Ахриев Сайта ГIапур. Укх шера бIаь шу дуз из ваь, хIаьта кхелха — 70 шу.

АХРИЕВ ГIапур ваьв 1890 шера Фуртовг яхача юрта. Темаркъий Сайта шоллагIвола кIаьнк хиннав из. ХIаьта цул воккхагIвар, Мухтар, Петербургски университете деша вагIача хана революционни уйлаш йолча студентий кружокашка дакъа лоацаш хиннав. Лазаро кIал а вита, дукха ца вахаш дIаваьннав из. Фуртовг ул Бурогахьара ГуржегIа бодача новкъа хьал вахача 26 километр гаьна, Тийрка аьтта оагIорахьа. Шоаш бераш долча хана денз ГIапура а цун вежараша а новкъостал деш хиннад даьна, нанна, боккхагIбараашта. ХIаьта укхаза баьхача наьха керттера болх хиннаб хьайбай боахамца бувзабенна. Бер долча хана денз къахьега Iомаваь хиннав ГIапур. Доахан, жа, говраш йоажаеш, мангала боахкача наха кхача, хий кхухьаш хиннав из бера хана. ХIаьта кхыча гIалгIай юрташка санна, хала баьхаб Фуртовгара нах а. Ялат дIаде лаьтташ хиннадац. Цхьан замалахь арахьара лелхабаь лоамашка чутоIабаь вайнах йоккха хало ловш баьхаб хIама дIае лаьтта цахилар бахьан долаш. Шоаш леладеча хьайбаех хьадаьккхар дохкаш, цох хьанийцача ахчах ялат ийдеш баьхаб уж. Бера хана денз боккхагIчар лелаю из хало йовзаш хиннав ГIапур.

ЦIаьхха хувцаденнад, ГIапура берал, цун дерригa вахар. Из нийсденнад укх тайпара. ГIапура даь воша — Сайта воша СаIадал, — хиннав, ший хана Петербургски университет яьккха. Цига студент волаш деша вагIача хана «Земля и воля» яхача революционни организаце член а волаш цун кружокашка хьинаре дакъа лоацаш хиннав СаIадал. Университет чакхъяьккхачул тIехьагIа, Азербайджане хьожаваьв из болх бе. Цига а бувзам лелабаьб СаIадала революционни уйлащ йолча нахаца. ХIаьта дукха кхийнаб цун веший, даь веший къонгаш. Царех дукхагIа барашка дешийтад цо. ДIадахача бIаьшере революционни боламе дакъа лацарах персональни пенсионер хинна Ахриев СаIадал дIаваьлар 1932 шера шийн 80 шу кхоачаш. Цо дешийта, революционни кхетам бенна вар ГIапур а.

Юххьанца, Фуртовгара хьавоалавешше, Буро тIарча шоллагIча реальни училище деша оттаваьв ГIапур. ХIаьта цунах а кхоачам ца хеташ, цигара хьа а ваьккха, Московски реальни училище вахийтав из СаIадала. Толамца из училище чакх а яьккха, юкъера образовани йола Ахриев ГIапур 1912-ча шера Московски коммерчески институте деша эттав. Цига, студентий кружокашта юкъе, дIаболабеннаб цун революционни болх.

Лакхера образовани, революционни балха опыт йолаш 1916-ча шера Къулбаседа Кавказе цIавенав Ахриев ГIапур.

Буро тIа кхоаччаше, кредита учрежденей Терски союзе инструкторалла балха эттав Ахриев. ХIаьта массехк ди далале цо хьоашал тессад цу хана «Терек» яхача газета редакце болх беш хиннача Сергей Миронович Кировца.

ХьатIазттад 1917 шу. Цу хана Терски областа центр хиннай Буро. Укхаза хьахезад Петрограде, Москве, кхыча моттигашка февральски революци а хиннай, паччахь дIа а ваьккхав, аьнна. Моттигара паччахьа чиновникаш, жандармаш, царех дог мел лазараш дIабоахача, царца къовсам лоаттабеча доккха дакъа лаьцад ГIапурей цун новкъосташа-революционерашен. ХIаьта цу хана из хорж Терски граждански Исполкома членалла а ГIалгIай къаман Совета членалла а. Цига большевикий оагIув хьаллоаттабеш хиннаб Ахриевс. Цхьабакъда, ГIалгIай къаман Совете чубоагIараш большевикашта а къахьегамхошта а духьала хиларах царцара дIакъаьстав из. Дукха ха ялале ГIапур хержав болхлойи салтийи депутатий Буро тIарча Совета членалла. Цу Совета председатель хиннав Орехашвили, членаш — С. М. Киров, Н. Буачидзе, кхыбола цIи хеза революционераш. Цар керттера декхар хиннад мискача наха большевикий никъ дIабовзийтилга.

Къаьстта боккха кегар баьллаб цу хана Буро тIа. Бокъонца къоастаде йиш йолаш хиннадац городе кулгалдер малагIа Iаьдал да. Къеча, мискача наьха митингашка, собранешка къамаьлаш деш хиннад большевикаша, кхычахьа — меньшевикаша, эсераша, кIайча казакаша. Городе нах боабеш хиннаб, къоалаш деш, цIераш етташ хиннай. Цу халача хана 1917-ча шера 30-ча декабре болхлойи солдатскии депутатий Буро тIарча Совето соцам баьб Советски Iаьдала мутIахьа хиларан РСФСР Халкъа Комиссарий Совета соцамаш кхоачашдаран. Цу бийсан гIеттай контрреволюци. Цо лийцаб Н. Буачидзе, М. Орехашвили керте лаьттача президиума членаш. Цхьан юкъа контрреволюци котъяьннай. Къамашта юкъера довнаш юха а дIадоладеннад. Цу хана Пятигорске хиннача С. М. Кировс Ахриев ГIапура тIадиллад наха юкъе шерра кхетама болх белга. Цу балха тIа доккха дакъа лаьцад гIалгIай революционераш Ахриев, Зязиков, Албогачиев, Костоев, Гойгов керте латтача большевикаша.

Контрреволюцес Тийрка халкъий съезд гулъяьй 25-ча январе 1918-ча шера Моздоке. Нохчехи гIалгIайхи назакаш лотабелга — из хиннад цу съезда керттера декхар. ХIаьта нохчийи гIалгIайи викалаш цу съезде бийхабац. Цхьабакъда, контрреволюцена хетар цу съезде чакхдаьннадац. С. М. Кировен Н. Буачидзен кулгалдеча «Социалистически блока» хьалхленца съездо соцам баьб Терски областа халкъашта юкъе машар оттабара. ХIаьта керда съезд хьаелла а лаьрхIад нохчийи гIалгIайи юкъе а хургболаш.

Из Терски областа халкъий II съезд хьайийллай 1918-ча шера февраль бетта Пятигорске. Атта хиннадац нохчийи гIалгIайи викалашта цу съезде кхача. Массанахьа а кIай казакаш, белогвардейцаш, юнкераш хиннаб. Съезд хьайийллача дийнахьа цига Iойийшай Ахриевс, Сакаловс, Котиевс кулгаш язданъ йола телеграмма:

«Вежарий - къахьегамхой, тхо, ГIалгIайчен къахьегама халкъ, декхарийла да шуца цхьана вайх массанех теха лазар дIадаккха. БIехача контрреволюционни Iаьржача кулго вIаштIехьдалийтадац тха съезд хьаеллача дийнахьа шуца цхьана цига кхача. Цхьабакъда, тхо шуца цхьана да, шо долча дIа а кхоачаргда».

Из телеграмма Iойийшачул тIехьагIа чIоагIа тIоараш техар съезде гулбеннараша.

ЦУ ДЕНОШКА геттара халача хьала тIа эттар Буро тIарча большевикий гIулакх. Шоашта могар дора большевикий моастагIаша Пятигорскерча Терски областа халкъий II Съезда болх дIа ца бахийта гIеоташ. ЧIоагIа духьала эттаб уж нохчийи гIалгIайи викалаш цу съезде ца кхачийта. ХIаьта а гIалгIай сотне лора а беш, Берса-Юрта дIанхаьчаб съезде болха гIалгIай викалаш. Цар кулгалхо хиннав Ахриев ГIапур. Нохчий викалаш хьа а ца кхаьча, кхы хьежа йиш а йоацаш поезд йолаеннай. ХIаьта нохчий викал, Шерипов Асланбек халеи унзареи никъ а баь, Берса-Юрта кхаьчав поезд йолаелча. Поезда тIехьа а кхийна, гIалгIай викалех дIакхийттав из.

Пятигорске съезда шийн болх дIаболабаьча ялхлагIча дийнахьа, 22-ча феврале цига хьакхаьчар Ахриев ГIапур керте латта Нохч-ГIалгIай делегаци. Цунга съезде моаршал хоатташ ше къамаьл деш, С. М. Кирова белгалдаьккхар, Терски областе демократи оттаяра нохчашеи гIалгIашеи «Социалистически блока» оагIув хьаллоацаргхиларах тешаш дар тхо, аьнна.

Цул тIехьагIа гIалгIай делегаце цIерагIа къамаьл даьча ГIапура аьлар:

«Паччахьа режим йолча хана Россе мел баьхараш халача хьала тIа хиннабале а, къаьстта тоIабаь хиннаб гIалгIай. Лаьттанцара, правови, кхыйола бокъонаш хиннаяц тха... Нагахьа санна эшаш хуле, гIалгIай къамо шийн цIий кходергдац къахьегама халкъа хетар — лаьттанцара гIулакх сихагIа къоастаделга сихагIа чакхдаккхара».

Съезде къамаьл дир нохчий халкъа баьччас Шерипов Асланбека.

Халкъа комиссарий Совета ше мутIахьа хилар дIакхайкадир съездо. ХIаьта цу хьакъехьа телеграмма а яхьийтар В. И. Ленинга.

Цу хана кхы а чIоагIагIа гIаьттар контрреволюци. Цудухьа съездо лаьрхIар шийн болх Буро тIа дIахобахьа. Укхаза хержар Iаьдала органаш — Тийрка халкъий Совети Халкъа комиссарий Совети. Революционер-большевик Ной Буачидзе хержар Халкъа Комиссарий Совета председателалла. Ахриев ГIапур хержар къамий гIулакхий халкъа комиссаралла.

Цу хана юха а гIаьттар Терски областера контрреволюци. Цо йоахар, Къулбаседа Кавказ къаьстта, кортамукъа паччахьалкхе хила еза. Цу халача хьалашка большевикаша лаьрхIар Терски областа халкъий III съезд гулъе. Цо шийн болх дIаболабир 1918-ча шера 22 мае Шолжа-ГIалий тIа. Цига тIайийцар Терски республика моастагIех кIалхаръяккхара тIема бIу вIашагIболлара йола резолюци. Цу съезде цхьаьккха а декхар тIадиллар Ахриев ГIапура. Из хержар лаьттан совета членалла.

1918 шера 11 июле Буро тIа вера Ленина лаьрххIа вайта Россе Къулбехьен Чрезвычайни комиссар Григорий Константинович Орджоникидзе. Укхаза шоайла чIоагIа хьоашал тессар Сергосеи ГIапуреи. Цул тIехьагIа Кавказе мел баь революционни болх шоайла бувзам лелабеш бир цар.

ХIаьта контрреволюци юха а тохаелар бунташ хьоае. Цу халача хана Орджоникидзе хьалхленца Буро тIа хьаелла лаьрхIар Тийрка йистерча халкъий IV съезд. Цо шийн болх дIаболабир 1918 шера 23 июле кадетски корпуса цIеношка. ХIаьта контрреволюцес лаьрхIар съезда болх боахбе а цун кулгалхой хIалакбе а. Боккха кхерам тIаэттар съезда а Бурона а. МоастагIаша го бир города. Цу кхерамеча хана Сергос дехарца ГIапура нах бахийтар гонахьа ядача юртшака хоам бе. ХIаьта 5 августа сайрийна Бичерахова амарах Буро тIа чухьийлхар контрреволюционераш. Цхьабакъда, даьннача оарцо йохайир контрреволюци.

Къулбаседа Кавказа буржуазно - националистически гIозараш юха а гIайттар. Цу хьалашка С. Орджоникидзе хьалхленца гулийр Тийрка йистерча халкъий IV съезд городе Владикавказе. Цу съезде къамаьл даьча С. Орджоникидзес Терски республика дерригa къамаш тIахьийхар контрреволюцена духьала оттара.

МоастагIий тийша болх гучабоаккхаш чIоагIа къамаьл дир цу съезде Шерипов Асланбека.

Цу халача хана Къулбаседа Кавказе большевикашта духьала латташ дар деникински эскар. ХIаьта Бичерахов керте лаьттача буржуазно-националистически эскаро Бурувна го бир. Цу хана ГIапура вахийтар Альмурзиев Хьадажкъа города гонахьа ядача гIалгIай юрташка оарц даккха. Съездо болх беча кадетски корпусе хьаахха болабелар гIалгIай говра-бареш. Лоацачa хана дукха гулбелар уж кадетски корпуса гонахьа.

Цу IV Чревычайни съезде дакъа лаьцача яздархочо Ошаев Халата дувц:

«ЦIаккха дицлац мегаргболча нахаца вIашагIкхетар. Иштта дар цу съезде Ахриев ГIапур сона вовзар а. Терски областера контрреволюци кийчлуш яр, большевикашца а Советски Iаьдалца а лира тIом бе. Съезда кулгалдеш вар Серго Орджоникидзе. Цун гонахьара кхотабеннабар Терски областа цIихеза советски болхлой: Фигатнер, Булле, Ахриев ГIапур, Шерипов Асланбек, хIинрий Казбек Бутаев, Кесаев, черсий Калмыков, Шеихачев, цIеча казачества викал Дьяков.

Нохчий делегацена керте латтар Шерипов Асланбек. Йоккхача гIалгIай делегацена кулгалдеш вар Ахриев ГIапур, хIаьта гIалгIайи нохчийи делегацеш цхьан фракце чуйоагIаш а съезде цар аьннар отташ а яр шоай дукхалга хьежжа.

Ахриев ГIапура къамаьлаш сатийнеи дог тийшаи хулар. Цо къамаьл деча хана чIоагIа сатийна хулар зале».

Г. Бичерахова приказах 1918-ча шера 5 августа сайрийна полковникаша Соколовс, Беликовс, Кибировс, Ивановс кулгалдеш хинна контрреволюционераш Буро тIа чухьийлхар, съезда болх бохабе а цун викалаш лувца а лаьрхIа. ЧоагIа тIом эттар цига. ХIаьта ГIалгIайчен тIема эсакара командующелла херхар Саутиев Муса, штаба начальникалла — Тангиев СаIид. Цхьайтта дийнахьа Iтом лаьттар цу хана Буро тIа. ХIаьта большевикашта новкъостал де Грознера ера Левандовский керте вола шиъ красногвардейски рота.

Цу халача хана IV Чрезвычайни съезда болх дIахо дIабахьа бийзар Наьсаре.

«Революционни низаш халача хьале долча хана Буронна новкъостала ера Ахриев ГIапура гIалгIай отряд, хIаьта революционни низаш котдаьлар. Серго Орджоникидзе хьалхленца революционни отрядаша бохабир кIай моастагIий».

Бурув мукъаяьккхачул тIехьагIа укхаза 20 августа шийн болх чакхбаьккхар съездо.

Буро тIа уж тIемаш латтача хана майралца, деналца белгалбаьлар Курски, Молоканскии слободкашкара болхлой, Орцханов Хизар керте лаьтта гIалгIай отряд, Грознера Левандовске йоалаяь роташ, С. Гегечкоре кулгалдаь гуржий отряд, хьулхой полк, кхыбараш.

Тийрка йисте Советски Iаьдал чIоагIделар. ХIаьта хувцамаш хилар Комиссарий Халкъий Совете а. Ахриев ГIапур хержар паччахьалкхеи тIахьожама халкъа комиссаралла, Шерипов Асланбек — къамий гIулакхий Халкъа комисаралла.

ДУКХА ХА ялале юха а тIемаш доладелар Къулбаседа Кавказе. Деникински эскара низ чIоагIагIа хиларах тIехьашка дала дийзар XI ЦIе Эскар. Дукха тIемаш даь, салташта дIайха лазар кхийтта, герз ца тоъаш дола из эскар духьала отта могаш дацар Антантас кийчдаьча деникински Эскара.

Деникински эскар Буро юхе кхаьчар 1919 шера 2 феврале. ХIаьта Деникина ультиматум елар гIалгIашка, нагахьа санна Грознеи Бурои оагIорахьа шоаш тIех ца боалийте ГIалгIайче Iошаьрьергья оаха, аьнна.

С. Орджоникидзе дехарца Ахриев ГIапурен цун новкъосташен гулийр гIалгIай съезд. Цига къамаьлаш даьча С. Орджоникидзе, ГI. Ахриевс, кхыбараша гIалгIай тIахьийхар Советски Iаьдал бахьан долаш кIайгвардейцашта духьала тIом лоаттабара. ХIаьта деникинцаш тIех ца балийта тхоай цIий Iодохийтаргда оаха, аьлар гIалгIаша.

Деникинцашта эггара юхехьа ядар ТIой-Юрти Долакха-Юрти. Цу юрташка йоккхий топаш чуетта йолайир кIайгвардейцаша. Болабелар тIом. ГIалгIай кхалнах, бераш дар тIом беча гIалгIашта шоашта могаш дола новкъостал деш. ХIаьта кхыча юрташкара гIалгIай а хьаухар царна новкъостала. Буро тIара яьхкар болхлой отрядаш, цIеча командирий школа курсанташ, черсий-балкхарой отряд. Цхьабакъда, низаш цхьатарра хиннадац. Йохаяь, йоагаяь дIаяьхай Долакха-Юрт, ТIой-Юрт, хIалакъяьй Мочкъий-Юрт, Пхьилекъонгий-Юрт, Экажкъонгий-Юрт, СурхотIе.

ГIалгIайчен лоамашкахьа тIехьашка бала бийзаб Терски республика кулгалхой. Царна юкъе хиннаб С. Орджоникидзе, Ф. Махарадзе, А. Фигатнер, Я. Бутырин, ГI. Ахриев, Б. Калмыков, А. Гегечкори, А.-Г. Гойтов, И. Зязиков, Ю. Албогачиев, Э. Чабиев, Б. Костоев, Хь. Гостемиров, кхыбараш.

1919 шера март бетта С. Орджоникидзе ГIапура тIадиллад Тифлисе гIолга. ГуржегIара Ахриевс Къулбаседа Кавказе хьаахийтад герз, ахча, молхаш. Цигара цIавеча юха а революционни болх дIаболабаьб ГIапура. ХIаьта апрель бетта Терски республика кулгалхой, цар истий, бераш — 42 саг — ГIалгIайченера Гуржий мехка дIабахийта вIаштIехьдаьккхад ГIапура. Цхьабакъда, гуржий меньшевикаша лийца а лийца, назакашка дIабеннаб уж. ХIаьта цхьабараш байдда кIалхарбаьннаб. Цу хьакъехьа Орджоникидзе каьхат дайтад Ахриевга:

«Хьамсара ГIапур!

Лоамашка гIолла Тифлисе дIабахача вай новкъосташта тийша болх хиннаб. Цигара ведда юхавенача новкъоста яхачох, Церетеле уж берригаш а казакашка дIабеннаб. Царна юкъе хиннаб Бутырина дезал, Гегечкоре, Элерадова, Булле, Маркуса истий. Уж берригa кхалнах Буро тIа дIабигаб йоах. Аз дехар ду хьога, царех ха йиш мел яр ха а хайна, хоам бар.

Хьа Серго.

п. с. Газеташ дайта.

Серго».

Буро тIара большевикаш оарцагI а баьха, царна новкъостал даьд ГIапура. Уж мукъабаьннаб.

Орджоникидзе дехарца Кавказски краевой комитета член вола Ахриев Баку вода цу хана цига доал деш хиннача муссаватисташта духьала бунташ гIовттар большевикашта новкъостал де. Цига а дукха революционни болх баьб ГIапура.

Баку дIакхаьчача хана цхьан улица тIа гIолла дIаводаш хиннав Ахриев.

— ГIапур вий хьо? — аьнна цунна хьатIавеннав гIалгIай зIамига саг.

— Ва. ТIаккха хьо малав? — хьаьттад цо.

— Со Хьусен ва. Экажев Iаддалий воI.

ГIапура из вайзав, хIана аьлча, контрреволюцех тувлалуш лелача хана шийн новкъост Iаддал волча а бийсаш йоахаш хиннай Ахриевс. Иштта, цIаьхха вIашагIкхетарах Экажев Хьусенаца цун фусама вахав ГIапур. ХIаьта цига хиннав паччахьа Iаьдалах тувлалуш лела Хьусена да Iаддал а.

Цар а Бакурча большевикий а новкъосталца цигара герз, революционни литература, ахча къайлагIа хьакхахьийтад ГIапура Къулбаседа Кавказе.

Уж хIамаш хьадувц хIанз шийн дас дувцар, яхаш Грозне вахача Экажев Хьусена Аюпа. ХIаьта цу хана Хьусен хиннав Баку машинаькъа станце болх беш а Кавказе Советий Iаьдал оттадара чIоагIа революционни болх беш а.

(Укхаза белгалдаккха безам бар са цхьаькха цхьа хIама. Революце селла дакъа лаьцача Хьусена кхыметтел БуротIара шийн доалахьа хинна цIенош а хьаденнадац, Iаьдала цIерагIа дIачудахад уж, аьнна).

Лелаяь халонаш ца ловш цIаьхха дIайха лазарах цамогаш хиненав ГIапур. С. Орджоникидзе, С. М. Киров, Левандовский хьалха а болаш XI Эскар Баку чудаьлча, ГIапур сакхетамчу воацаш уллаш хиннав. 1920 шера 3 мае из кхелхав. ХIаьта С. Орджоникидзес вагон а оттаяь, цIа а вена Фуртовга дIавеллав из 5 мае.

ГIапура а цун новкъосташа а лелабаь революционни никъ бицлац наха.

М. АХРИЕВ.

КПСС ЦК Платформа проект ювцаш

ПАРТЕ ЭРГАЯЛА НИКЪ ЛЕХ

КПСС ЦК февральски (1990 ш.) Пленумах партеи еррига̄ча советски обществаи вахаре белггала событи а хиннай. Цун балхах бухсоццаш хьахулачунга чIоагIа хьежаш бар коммунисташ меттел, мехка берригa гражданаш а, хIана аьлча цига дувцар дар наха эггара дукхагIа дагадоахка общества социально-экономически политически, идеологически вахара дешаш. Пленума керттера итог а хинна дIаэттар цига могаяь а еррига̄ча партегеи, дерригачa халкъагеи ювцийта оттаяь а парте XXVIII съездага йола КПСС ЦК Платформа проект. Цу документа тIа парте Центральни Комитето вIашагIтехад советски общества лоаттамах тахан шийна гуш дари цо беча наькъа эггара гаргагIарча перспективе из дегIаахара лостамаш. Из проект араьккха шерра ювцийтарда вай парте штаб дагайоал мехка берригача коммунисташцеи къахьегамхошцеи, парте а дерригачa халкъа а коллективни хьаькъалцеи опытацеи перестройка хьакъехьара шийн концепци йIаьхий е гIерт.

Вайна массанена а хIанз эггара хьалхарча агIана дагадохкаш да: малагIча обществе дахаш да вай? Хьахиннача ганзехи обществени структурехи тIа ца эцаш малагIаш ютаргья вай? Мича а малагIча новкъа а даха деза вай дIахо? Воашка хIанз долаш долчох фу лорадергда Фу бахьан да наха юкъе парте авторитет лохъялар, фу де деза дувцилге йоацаш цох общества политически авангард яра? яха хаттараш. Царна а кхыдолча а хаттарашта нийса жоп далара тийша ба дукккача даькъе мехка хIанзара лоаттами из укх гарггарча хана дегIаухилгеи. Цох лаьца яр Пленуме хинна ира дискуссеш, цкъаза вIаши духьала а йолаш хинна тайп-тайпара уйлаш, дIахо дIахьалхашкахьа дахара тIагIертта лохаш хинна толашагIбола никъ. Из да парте хургйолча XXVIII съездага йолча КПСС ЦК платформа проекта тIа дар а.

Цу лоархIамеча политически документа шерра анализ е а ца лерхIаш, са безам бар из Iомадеча хана сай хьахинна а, сайна хетачох, советски общества демократизацеи овлангара из кердаяккхареи хьалашка вай парти чIоагIъяра, эргаяккхара принципиальни лоархIам бола массехк уйла йоалае.

Шийна тIалатта уж еррига халонаш йоллаше, обществе цхьаболча тайп-тайпарча наьха оагIонгахьара тоам боаца критика йой а, долаш долча хьало хьахьокх дукхагIболча наха Коммунистически партех революционни перестройка котъяккха могаргдола эггара боккхагIбола низ хеташ хилар. Бакъда, из котъяккхара, хIанз этта хьал теркал а деш, ха дIа а ца йохийташ, цо овлангара зембаккха беза шийн стратеге, тактика, идейно-теоретически кIийлен, шийн балха чулоацама, организационни формайи методийи, радикально хувца еза шийн кадрови политика.

Мадарра аьлча, партеи бIарчча хьанийцача политически системеи хьем боаццаш кердайоалаш я кадраш. Бакъда, мабоагIара лахац, кулгалдеча гIулакхаш тIа а увттабац йоккха квалификаци йола, инициативни, творчески уйла еш бола нах. ДукхагIбола мугIарера коммунисташ партийни вахара хийра баьха ба, лоадама влияни йиц парте политика оттаяра а цун хьисапа а, цун кадрови корпус хьахилара. Иштта этта хьал дIадаккха деза, махулла сихагIа а доаккхаш.

Демократизаце, уйлай плюрализма, сихлуш латтача идейнии политическии къовсаме тIехь-тIехьа дикагIа гуш да паччахьалкхени боахамеи саг кулгалдеча гIулакха тIа оттавара керттера критери из парте хила везаш йола политика нийса цахилар.

Доал деш йола парти кулгалдеча даькъе эггара кхеташ бола, талантливи, хIама карагIдоала нах увттабеш хила йоагIар, аьнна, хет. Бакъда, тоталитарни, элитарни, командно-административни системе хьахилар доал деча сфере кулгалдеча гIулакха тIа вода саг партийни хила везаш, хIаьта партийнии паччахьалкхени аппарат ше къаьстта привелеги йолаш хургйолча оттайир. Парте бера Iаьдал кхаьча тайп-тайпарча рангах бола кулгалхой цо шоашта деннача беркато бизза харабугар. ТIаккха цар дукхагIа уйла йора шоаех тийша шоашка денна гIулакх тоадара а идеяши принципаши лораяра а йоцпаш, партийни аппарат тоаяра, шоай привилеги лораяра. Иштта этта хьал лоралургдацар тIехь-тIехьа дукхагIа а хулаш хьалъэхкаш хиннача «Парти вай заман хьаькъал, сий, эхь-эздел да» яхача лозунгага, цун маIан дохар, цул совгIа къахьегамхой эгIаза а бугар.

Иштта эттача хьала бахьанаш вай лехача хана, Октябрьски революци котъяьнначул тIехьагIа, къаьстта В. И. Ленин венначул тIехьагIа вай парти шаьра, цхьан тайпара йоацаш, вIашдухьаленаш йолаш хьахулаш хинна хилар бакъданза далац вай. Парте лоаттамаи куцаи влияни еш яр общества еррига политически деформацеш. Цул совгIа, парте ше административни системе хьахулача процессе каст-каста идеолога лоархIаме оттар. Партийни аппарато маяххара йоаца моллагIа уйла йолча, цунца барта боаца нах къиза бохабеш хиннача хьале парте интеллектуальни низ физически хIалакбора. ТIаккха хувцалуш юсалургьяри парти? Из дерригa къайла кхухьар Ленина цIерцеи ленинизмана тешаме хиларах дув буаш хиларцеи, цунца ийрча йоахар еза цIи.

ЧIоагIа дика хет уж дерригa хIамаш КПСС ЦК проекта тIа белгалдоахаш а уж дIадахара де дезар оттадеш а хилар. Парте ленински идеалаш, наха юкъера цун авторитет меттаоттаяра, цун организм юха а дийна а дегIайоагIаш хилийтара парте чухь хьаллоацаш хила еза тайп-тайпара йола уйлаш, цхьатарра бокъо йолаш кхоачашъе еза тайп-тайпара йола идейно-политически уйлаши платформаши. Социализма гIуланха тешаме а тешам а болча дукккача коммунисташта мегаш яц парте чурча гIулакхий хIанз йолаш йола стиль, кIезига профессиональни йолча партаппарата балха диктаторски стиль. Перестройка дIайолаяьр парти яле а, из авангард я яхачох гIулакх хургдац. Нагахьа санна парти авангардни лоархIам болаш хулга меттаоттаде йоалле, тIаккха демократизаци е еза парте чухь вIаши долча гIулакхашта, шийн структурана меттел идейно-политически платформана а. Иштта из де гIерташ оттаяь я вай ювца платформа проект. Из хет сона цу документа керттера маIан.

Кхетаде доагIаш мадий. проекта тIа вай общества вахареи дегIаахареи керттера проблемаш шерра оттаелга, царца цхьана мехка культурни боарам лахкбареи интеллектуальни потенциал айяреи наькъаш а долаш. Цу хьакъехьа керттера моттиг лоацарех я лакхера школа. Вай еррига общество а санна, эргаялара халонаш тохкаш я лакхерча образоване система тахан. Из эргаяккхара гIулакх эггара хьалхарча агIана лакхерча школе общественно-политически предметаш хьехарга кхоач. ХIаьта цу тIехь хIанз кардинальни хувцамаш хул.

Перестройкана эш шоай профессиональни гIулакха тIехь компетентни бола нах нийша ца Iеш, кердадар кхоллаш бола идейни чIоагIа, экстремизмана, национализмана, шовинизмана, антиперестроечни антисоциалистически низашта карагIоргбоаца нах а. Мехка хулаш долча революционни хувцамаша кагирхошкара дIадех уж цIена идейно-политическии нравственнии никъ лавца хулга, дерригачa адамий а классови а хьапгтий, социальни приоритетий, гуманистически идеалий диалектика кIоаргга йовзаш хулга. В. И. Ленина белгалдаьхад, марксизмо общественни дегIаахара керттера дешаш «алхха дIаяхача хана хиннар дашхара маIана хинна ца Iеш, хургдар ца а кхераш бIаргагора, из кхоачашдара тIаберзабаь майрра практически болх бара исторически кIийлен тIа оттадеш хилар!. Цу тIехь студенташта новкъостал деш хила доагIа эггара хьалха общественни Iилмаш.

Укхаза белгалдаккха доагIа общественни Iилмаш хьехара дуккача хана лаьтта структуреи практикеи вахара а мехка дIайолаеннача социально-экономическии политическии процессашта а духьала хинна хилар, кагирхой хьашташтеи дезараштеи хила мадоаггIара хинна ца хилар. Цу даькъе кардинальни хувцамаш де дезаш хьал эттад.

Из теркал а даь, СССР халкъа образоване Паччахьалкхен комитето приказ техад «Мехка лакхерча дешара заведенешка общественни Iилмаш хьехилга эргадаккхарах». Цу тIа лерхI уж Iилмаш хьехача дола во хIамаш дIадаха, студенташ мировоззренчески а нравственни а дикагIа кхетабе. Обществоведчески дисциплинаш хьехара керда структура юкъейоалаю. Къаьстта аьлча, «КПСС историе» курса метта «XX бIаьшерен политически истори» хьехаргдолаш оттаду еррига̄ча вузашка. Цо йиш хулийтаргья Даьхен истори довза, шийн еррига̄ча вIашдухьаленашка, лоархIамеча региональнии къамийи башхаленашка хIанзарча дунен тIа вIаши бувзами вIаши тийша хIама долаши хилар хьахьокх. ХIаьта из боккхача лоархIаме да къоначa тIехьен кхетам чу керда уйла чуйолийтара.

Тха института общественни Iилмай кафедрас цу даькъе болх бу, хIаьта цох беркат даргда, аьнна, хет сона. Парте XXVIII съездага йола КПСС ЦК Платформа проект Iомаеши ювцаши оаха цIаькха а юст тхоай позицин гIулакхаши вай парте юкъарча проблемашца, царна юкъе дахьа гIерт хиланза даргдоаца хувцамаш.

М. МАМИЛОВ.
исторически Iилмай кандидат, академика Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института КПСС историе кафедра заведующи.

ДЕЗАЛА ЗВЕНО

Тоъал ха я НальгиевгIар Хьусени Дауди шоай исташца Соняйцен Фатимайцен Сунженски района «Победа» яхача колхоза № 1 йолча шурий ферме балха баьхка. Шоаш хьатIанийца декхар тешаме а дика а кхоачашдеш хиларца ферма кулгалхоша а коллективо а лоархIаш сийдеш ба уж.

ДIадахача шерашка доярка болх беш бар Соняи Фатиман, шоай коллектива юкъе яьржача яхье хьалхале лелайора цар цу хана. Из болх шоай тIехдика дIабоде а, цар лаьрхIар Iаьсашта доал де.

Шоай цIендай скотникаш болча корпусе телятницаш ба хIанз Соняи Фатиман. Родильни отделени оал цунах.

— Кховзткъа-безткъа етт ба тха звенос доал де дезаш, — дувц цар. — Дахка деннача доаханна дика доал эш. Цунга хьежжа Iаьсий а унахцIена хул. Цар хьадаь Iаьсий ткъаь диъ ди даллалца леладу оаха. Царна доагIаш дола дулх тIаккхетийта, унахцIена дола Iаьсий кхыча группе дIачулу.

Атта бац Iаьсий леладерий болх. ХIана аьлча, керда дахка доахан шоай детта деза цар. Цул совгIа, мел чIоагIа доал эш зIамигача Iаьсашта. Хийла шура мала ца тугаш, цу гIулакхага дIа ца Iамаш дукха ха йоакх цар.

Белгалдаккха доагIа, дIадахача шера Бузуртанов Iийсас кулгалдеча цу ферма, шоай боахама фермашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккха хилар. Из толам боаккхача доккха дакъа юкъедихьад НальгиевгIар звенос.

Л. ТУМГОЕВА.

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 43-4 йолча установке Зелимханов Магомед Шарпудиновича болх бу иттех шу да. Цо кулгалдеча смена коллективо болх беш яраш чоалханеи бехктохкамеи блокаш я. Цхьабакъда, коллективерча технологий болх цхьаккха тайпа хьовзам ца хулаш дIабода, шоай балхах тIехдика кхеташ, лакха квалификаци йолаш уж хиларах, шоаш деш дар талмастта а ца деш, сихеи дикеи цар деш хиларах. Уж дерригa дика гIулакхаш доахкаш ба Магомед Шарпудинович керте латтача бригада берригa болхлой. Цун керттердар да царна юкъе воккхагIволча оператора М. Зелимханова дукха организаторски болх бар.

СУРТА ТIА: воккхагIвола оператор М. Зелимханов.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

30—40-ча шерашка а 50-гIа шераш доладуш а лийцача наха реабилитаци яра хьакъехьа

(ДIахододар. Долалур 3, 13, 15, 22, 24 февралех 1, 3 мартехь арадаьннача газеташ тIа).

Хасаев Ока, 1866 шера Чеберлоевски района Хачарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартановски района Алхазурово яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Панарина Тансия Кирилловна, 1908 шера Краснодарски края г. Ейске яьй, эрсе, парте хиннаяц, г. Грозне № 3 йолча юкъерча школе хьехархо йолаш болх беш а яхаш а хиннай, 5 шу суд яьй.

Рыбалко Григорий Игнатович, 1888 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, тика хаьхо, Карабулакски станице ваьхав, топаш техай.

Бровкин Василий Михайлович, 1874 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Конев Марк Степанович, 1879 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Слепцовски машиннаьнъа станце болхло, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Арьков Алексей Григорьевич, 1897 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Карабулакски станице ваьхав, топаш техай.

Аушев Шаами Юсуп, 1902 шера Эгикал яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Эгикал яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Аушев Шаами Дрес, 1885 шера Эгикал яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Эгикал яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Евлоев Акмурзи Ока, 1865 шера Галашкински района Хай яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Хай яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Гарсов Бейсурхьажи Бексултан, 1883 шера Галашкински района Хай яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Хай яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Гарсов Бейсурхьажи Хьадис, 1895 шера Галашкински района Хайрах яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, ветеринар волаш болх баьб, Хайрах яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Долов Умахана Эльбузок, 1880 шера Галашкински района Пуй яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Пуй яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Гулиев Гушлока Игло, 1870 шера ИАО Эрцам яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, Эрцам яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Баркинхоев, из **Котиев** Мусий МурцъIал, 1896 шера ИАО Оздык яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Оздык яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Баркинхоев Муссий ДзаIам, 1889 шера ИАО Оздык яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Оздык яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Оздоев Бибота Бейсултан, 1860 шера ИАО Оздык яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Оздык яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Болкоев Гончой Гайрбик, 1850 шера ИАО Балкой яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, единоличник, Хамхи яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Точиев Джовбота Лорса, 1912 шера Ляжге ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Ляжге ваьхав, 5 шу суд яьй.

Ганиев Вахий Асхьаб, 1911 шера ТIаргима ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIаргима ваьв, 5 шу суд яьй.

Умаров Батака Бузурко, 1870 шера ТIаргима ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIаргима ваьхав, 3 шу суд яьй.

Балаев Абузи Ахьмад, 1905 шера ИАО Кяск яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, лесник, Кяск яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Бесаев Дудий Анзор, 1890 шера ИАО Годзи яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Годзи яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Чамиев Артагана Iаьла, 1890 шера ИАО Пялик яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Пялик яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Дзурабов Гайрбека Джабраил, 1910 шера Ляжге ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, болх баьбац, Ляжге ваьхав, 3 шу суд яьй.

Аушев Кагермана Ахьмад, 1912 шера ИАО Аршты яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Аршты яхача юрта ваьхав, 1 шу суд яьй.

Аушев Асий Газот, 1904 шера ИАО Коли яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Коли яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Умаров Бузурка Iабас, 1910 шера ТIаргима ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIаргима ваьхав, 3 шу суд яьй.

Кацисв Батыла Берд, 1870 шера Хамчи яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Хамхи яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Оздоев Андорки ИбраьхIим, 1910 шера ИАО Анты яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Анты яхача юрта ваьхав, 1 шу суд яьй.

Богатырев Хуни Сои, 1883 шера Онгушта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Онгушта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мукуев Абдулзан, 1885 шера Чеберлоевски района Пари-Аул яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Пари-Аул яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Арсанукаев Али Суганпович, 1912 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Арсанукаев Суганп, 1871 шера Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Хасуев Арсамирза, 1874 шера Надтеречни района Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Мустапаев Хумад, 1892 шера Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Газиев Хумад, 1890 шера Надтеречни района, Мундар-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, дина викал, Мундар-Юрта ваьхав, топаш техай.

Мурадов Муцалха, 1872 шера Урус-Мартановски района Алхазурово яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Алхазурово яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хаджиев Мурда, 1872 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Кубаев Ахмат, 1874 шера Урус-Мартановски района Гойты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гойты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Гойбетиров Али, 1892 шера Урус-Мартановски района Гойты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, мехкдаьтта дIа-хьа лелача контора объездчик, Гойты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Дорошенко Николай Абрамович, 1918 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, музыка хьехархо, Калиновски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бочманов Семен Гордеевич, 1864 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Доронин Трофим Лукьянович, 1877 шера Сунженски района Ассиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, консервни завода Iу, Ассиновски станице ваьхав, топаш техай.

Умалатов Ташу-Хаджи, 1875 шера Шалински района Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ампукаев Магомед, 1877 шера Дуба-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Дуба-Юрта ваьхав, топаш техай.

Юсупов Джабраил, 1872 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Мамилов Курбека Асламбек, 1883 шера Пседахски района Къаскима ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, МагIалбике ваьхав, 10 шу суд яьй.

Байсагуров (Хожаев) Магомед, 1877 шера Матойски района Хали-Кали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Хали-Кали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ибрагимов Мамады, 1889 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Эдильгиреев Магомед, 1862 шера Шатойски района Хали-Кали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Хали-Кали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бексултанов Махмуд, 1872 шера Шароевски района Саной яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Саной яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хадашев Гозаби, 1882 шера Шатойски района Гатын-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гатын-Кале яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Музакаев Даша, 1894 шера Шатойски района Гайтын-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гатын-Кале яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Джамалдинов Ноха, 1887 шера Шатойски района Хали-Кали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Хали-Кали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ахматов Салам, 1865 шера Шатойски района Гатын-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гатын-Кале яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Богаев Мааш, 1865 шера Шатойски района Вашиндарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Вашиндарой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ахуев Джамалдин, 1877 шера Шатойски района Хали-Кали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Хали-Кали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Эльпишев Вахабиш, 1897 шера Надтеречни района Мундар-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Мундар-Юрта ваьхав, топаш техай.

Беймурзаев Лукман, 1903 шера Надтеречни района Мундар-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Мундар-Юрта ваьхав, топаш техай.

Мадашев Магома, 1900 шера Шароевски района Шарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Шарой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Ханов Роман Сидорович, 1891 шера Шелковски района Червленни станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болхло-мехкдаьттахо, Червленни станице ваьхав, 8 шу суд яьй.

Бычков Николай Иванович, 1875 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Рославбеков Яков Юллович, 1876 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Калиновски станице ваьхав, 10 шу суд яьй

Пылыцын Петр Антонович, 1881 шера Наурски района Мекенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Мекенски станице ваьхав, топаш техай.

Обрезов Григорий Павлович, 1896 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Наурски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Негодиев Кирилл Кириллович, 1856 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Неткачев Петр Семенович, 1891 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Наурски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Тихомиров Иван Александрович, 1856 шера Сунженски района Михайловски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Мекенски станице дина викал, Наурски района Мекенски станице ваьхав, топаш техай.

Ушаков Пантелеймон Александрович, 1879 шера г. Великий Устюге ваьв, эрсе, парте хиннавац, дина викал, Наурски района Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Финогенов Фаддей Петрович, 1896 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Форен Ушер Аронович, 1912 шера Польше ваьв, еврей, парте хиннавац, парикмахер, Наурски района Алпатово яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Столяренко Кузьма Петрович, 1888 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Ворошилова цIерагIча колхоза ревкомисси председатель, Ищерски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Цимлянский Данил Кузьмич, 1879 шера Наурски района Мекенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Мекенски станице ваьхав, топаш техай.

Щукин Андрей Павлович, 1894 шера Куйбышевски областа Родищево яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, топаш техай.

Карук Татьяна Феофановна, 1912 шера Винницки областа Бушинки яхача юрта яьй, украинка, парте хиннаяц. II-мехкдаьтта доаккхача завода лоаман-болхло, г. Грозне яьхай, 5 шу суд яьй.

Швец Степан Маркиянович, 1899 шера Винницки областа, Берловка яхача юрта ваьв, украинец, парте хиннавац, райбольница конюх, Ножай-Юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Пидкругляк Павел Федорович, 1896 шера Винницки областа Кузьменцы яхача юрта ваьв, украинец, парте хиннавац, райбольница дворник, Ножай-Юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Шовхалов Саид-Али, 1889 шера Саясановски района Энгеной яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Энгеной яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Исламов Абдурахман Джаватханович, 1900 шера Шатойски района Шатой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Разнопромсоюза» кассай болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Мужухоев Муеоста Хьамид, 1882 шера Пседахски района СоагIапча ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, «Алхан-Чурт» канала хаьхо, СоагIапча ваьхав, топаш техай.

Астемиров Усман, 1882 шера Ачхой-Мартановски района Астри-Чу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, Сталина цIерагIча колхоза председатель, Астри-Чу яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Добровольский-Павловский Павел Петрович, 1891 шера г. Ставрополе ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Грознефть» болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Малыхин Иван Сергеевич, 1884 шера Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Буров Андрей Степанович, 1888 шера Сунженски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Сунженски станице ваьхав, топаш техай.

Шерипов Шепи, 1907 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хаджимурадов Магомед-Хаджи, 1863 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Китаев Расу, 1875 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Тамаев Мада, 1910 шера Надтеречни района Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Ильин Кузьма Пимонович, 1905 шера Наурски района Мекенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Мекенски станице ваьхав, 10 шу су яьй.

Попов Иван Федорович, 1883 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Ковтун Петр Филиппович, 1897 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ищерски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Дьяков Владимир Андреевич, 1872 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Калинина цIерагIча колхоза член, Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Лотников Агап Григорьевич, 1883 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Калинина цIерагIча колхоза член, Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Лазарев Дмитрий Аристархович, 1862 шера, Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Мельников Иван Сидорович, 1872 шера Наурски района Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Наурски станице ваьхав, топаш техай.

Сафронов Петр Степанович, 1910 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Наурски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Умаров Абдул, 1874 шера Саясановски района Аллерой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Аллерой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бурцев Василий Семенович, 1886 шера Сунженски района Ассиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ассиновски станице ваьхав, топаш техай.

Гойтемиров Элих, 1875 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Молотова цIерагIча колхоза бригадир, Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ильясов Акбулат Акбулатович, 1877 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Гапураев Магомет, 1904 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Эльжуркаев Яхъя, 1887 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Айдемиров Юсуп, 1862 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Багацаев Умалат, 1850 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Асуханов Ахмат, 1907 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Беймурзаев Магомед, 1902 шера Надтеречни района Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Тагиров Ибрагим, 1885 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, инвалидийн артела заведующи, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Музаев Якуб, 1900 шера Алхазурово яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Ленинан некъ» газета редакце хаьхо, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Атланов Василий Антонович, 1909 шера ДВК Полтавка яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, райфо бухгалтер, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Тищенко Денис Григорьевич, 1877 шера Ассиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Ассиновски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Николаев Иван Иванович, 1907 шера Калинински областа Маслово яхача деревне ваьв, эрсе, парте хиннавац, 15-ча шурий совхоза повар, 15-ча шурий совхозе ваьхав, 5 шу суд яьй.

Ахматханов Кама, 1876 шера Вашиндарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Вашиндарой яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Иванов Анатолий Иванович, 1895 шера г. Новочеркасске ваьв, эрсе, парте хиннавац, Самашки яхача юрта консервни заводе бухгалтер болх беш а вахаш а хиннав, 5 шу суд яьй.

Проданов Ефим Александрович, 1882 шера Крымски АССР Изюмка яхача деревне ваьв, эрсе, парте хиннавац, агроном, ВКСХШ преподаватель, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Сливкин Лаврентий Климович, 1897 шера г. Грозне ваьв, эрсе, парте хиннавац, буровой мастер, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Дешабо Николай Эдуардович, 1891 шера Бессараби Шаба яхача юрта ваьв, француз, парте хиннавац, «Крайвинпромтреста» чхьагIар дер, Пятигорске ваьхав, топаш техай.

Сарьяниди Иван Антонович, 1897 шера Турци, г. Трапензунде ваьв, грек, парте хиннавац, г. Грозне № 3 йолча тика чу бригадир волаш болх а баьб вахаш а хиннав, топаш техай.

Муратиди, из **Муратандов** Иван Панайотович, 1895 шера Греци, Харшево яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, «Индустрия» артела котельник, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Ксандопуло Давыд Демьянович, 1890 шера Турци, Имера яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, «Главшелка» агроном, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Евстафиади Иордан Игнатьевич, 1902 шера Турци, Харшера яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, маьхкеча комбината дикала вола инспектор, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Иорданиди Иван Георгиевич, 1907 шера Турци, Хакапса яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, бувзама ЦIа хьалдеча техник, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Ксантопуло Георгий Демьянович, 1896 шера Турци, Имера яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Василихин Иван Федорович, 1894 шера Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Грознефта» бурильщик, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Скляров Александр Яковлевич, 1906 шера Али-Юрта ваьв эрсе, парте хиннавац, «Малгобекнефта» плотник, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Круглов Козьма Григорьевич, 1904 шера Саратовски областа Курган яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Новиков Петр Елизарович, 1907 шера Аз. ССР ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Малгобекнефта» бурильщик, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Арчаков Иван Антонович, 1898 шера Барнаульски района Покровски яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, хьу тедача завода нормировщик, Ермоловски станице ваьхав, топаш техай.

Жилин Степан Семенович, 1887 шера Тамбовски губерни Моршански районе ваьв, эрсе, парте хиннавац, Нохч-ГIалгIай облоно плотник, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Долгов Иезекиль Ильич, 1878 шера Полтавски областа г. Миргороде ваьв, еврей, парте хиннавац, НГIАССР къаман издательства наборщик, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Яценко Федор Васильевич, 1883 шера Терски областа Воздвиженски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Тимофеева Лидия Григорьевна, 1914 шера Кустанайски областе яьй, эрсе, парте хиннаяц, облвоенкомата машинистка, г. Грозне яьхай, 5 шу суд яьй.

Шляпкина Дарья Макаровна, 1920 шера Грозненски сбласта Ермоловка яхача юрта яьй, эрсе, парте хиннаяц, трактористка, Новощедрински станице яьхай, 5 шу суд яьй.

Сергеев Сурен Самуилович, 1897 шера Баку ваьв, эрмало, парте хиннавац, АБЗ бухгалтер, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Мейснер Август Августович, 1888 шера АзССР г. Баку ваьв, немце, парте хиннавац, «Малгобекнефта» инженер, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Тарарин Иван Авдеевич, 1900 шера г. Кизляре ваьв, эрсе, парте хиннавац, мехкдаьтта промысла бурильщик, Первомайски станице ваьхав, топаш техай.

Бецаниев Исмаил, 1902 шера Итум-Калински района Баулой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Баулой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Сапаев Муха, 1902 шера Шатойски района Хали-Кали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Хали-Кали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Янгулбаев Умар, 1873 шера Шатойски района Хали-Кали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Хали-Кали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хамзатханов Хата, 1902 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Калинина цIерагIча колхоза председатель, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ипполитов Николай Александрович, 1866 шера Шатойски района Шатой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Грозне ваьхав, топаш техай.

Ипполитов Георгий Николаевич, 1909 шера атойски района Харсеной яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Семенычев Фолумен Ульянович, 1890 шера Шелковски района Старогладовски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Менжински цIерагIча колхоза член, Старогладовски станице ваьхав, топаш техай.

Калмыков Луппа Ананьевич, 1867 шера Шелковски района Курдюковски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Курдюковски станице ваьхав, топаш техай.

Молочков Иван Федорович, 1989 шера Шелковски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Шелковски станице ваьхав, топаш техай.

Молочков Федор Ефимович, 1865 шера Шелковски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Шелковски станице ваьхав, топаш техай.

Студенецкий Василий Аркадьевич, 1871 шера Нижегородски Лубянцы яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, Шелковски станице дина викал, Шелковски станице ваьхав, топаш техай.

Кунишкин Михаил Кондратьевич, 1887 шера Шелковски района Червленни станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Червленни станице ваьхав, топаш техай.

Маркосов Леонтий Сергеевич, 1883 шера Шелковски района Старощедрински станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Терек» колхоза член, Старощедрински станице ваьхав, топаш техай.

Брагин Илья Никитович, 1893 шера Саратовски областа Лемешкино яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Грозстрой» треста кладовщик, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Сарьяниди Сократ Кирьякович, 1911 шера Турци, Челошхана яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, г. Грозне ГНИ 5-ча курсе дешаш а вахаш а хиннав, топаш техай.

Трудков Федор Федотович, 1872 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Тимошкин Автафий Парфентьевич, 1872 шера Шелковски района Гребенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гребенски станице ваьхав, топаш техай.

Саецкий Талеуш Владиславович, 1882 шера Польше, Посад Воля-Сенжаса яхача юрта ваьв, поляк, парте хиннавац, юрисконсульт, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Курчак Андрей Ильич, 1892 шера г. Варшаве ваьв, поляк, парте хиннавац, Октябрьски мехкдаьтта промысла болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Голанцев Виктор Иванович, 1908 шера Литва, г. Либаве ваьв, эрсе, парте хиннавац, крекингзавода керттера инженер, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Попандопуло Евстафий Михайлович, 1888 шера Турци, Харшара яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, тика заведующи. г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Попандопуло Георгий Николаевич, 1893 шера Турци, Хаканса яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, продавец, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Металиди Михаил Иванович, 1889 шера Турци, г. Ордуне ваьв, грек, парте хиннавац, заготовитель, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Иорданиди Христофор Исаакович, 1896 шера Турци, Хаканса яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, «Разнопромсоюза» правлени член, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Ксандопуло Александр Давыдович, 1914 шера г. Грозне ваьв, грек, парте хиннавац, г. Грозне мехкдаьтта институте дешаш а вахаш а хиннав, 10 шу суд яьй.

Кириакиди Иордан Николаевич, 1896 шера Турци, Чолошино яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, продавец, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Иосифиди Панайот Евстафьевич, 1895 шера Турци, Харшара яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, «Пищепром» артела склада заведующи, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Икономиди Георгий Варитимович, 1899 шера СССР Горяче-Ключевски района Суздальски станице ваьв, грек, парте хиннавац, № 64 йолча тика заведующи, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Вафиади Анести Петрович, 1899 шера Турци, Кишин-Хана яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, «Союзпродмаг» пекарни заведующи, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Чемберлиди Георгий Павлович, 1898 шера Турци, Элеви яхача юрта ваьв, грек, парте хиннавац, «Грознефть» треста болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Чемберлиди Аристид Григорьевич, 1889 шера Греци, г. Афине ваьв, грек, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Скарулис, из **Скаралнус** Иосиф Викентьевич, 1906 шера Польше, Рубежевичи яхача юрта ваьв, поляк, парте хиннавац, АБЗ завода болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Почебыт Филипп Антонович, 1881 шера Грозненски областа Корали яхача деревне ваьв, белорус, парте хиннавац, «Грознефта» учетчик, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Подгурский Казимир Валентинович, 1889 шера Польше, г. Коло ваьв, поляк, парте хиннавац, плановик-товаровед, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Давыдович Константин Степанович, из **Бугай** Иван Сергеевич, 1903 шера Польше, Дубовой яхача деревне, ваьв, поляк, парте хиннавац, «Заготскота» болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Дакиев Абубакар, 1905 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Али-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мислаев Халит, 1907 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Али-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Махмаев Усман, 1907 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Али-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Непомнящий Василий Владимирович, 1913 шера Польше, г. Варшаве ваьв, эрсе, парте хиннавац, парикмахер, Шатой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Соколовский-Аксенов Фадий Васильевич, 1901 шера Польше, г. Варшаве ваьв, поляк, парте хиннавац, Галанчож яхача юрта РИК-а бухгалтер, Галанчож яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Вейсман Злата Григорьевна, 1883 шера г. Дона-тIарча-Ростове яьй, еврейка, парте хиннаяц. КОШЗа машинистка, г. Грозне яьхай, топаш техай.

Ахаев Каим-Хаджи, 1875 шера Нижелой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Нижелой яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Турлов Алисултан Таймасханович, 1890 шера Лакхара Наур яхача юрта ваьв, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Лакхара Наур яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Фаст Корней Корнеевич, 1890 шера Днепропетровски областе ваьв, немце, консервни завода счетовод, Базоркино яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Дресвянкин Георгий Александрович, 1891 шера Челябински областа Клестицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, госбанка кредитни отдела заведующи, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Арсангириев Джабраил, 1912 шера Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Катыр-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Арсангириев Мовлад, 1914 шера Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Катыр-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Трикозов Гавриил Егорович, 1881 шера Ассиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ассиновски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Арутюнян Гукас, 1895 шера Иране, Мушунтар яхача юрта ваьв, эрмало, парте хиннавац, артела маляр, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Сазонов Антон Николаевич, 1891 шера Ассиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, овощной база болхло, МагIалбике ваьхав, 5 шу суд яьй.

Федосеев Петр Федорович, 1886 шера г. Орджоникидзе ваьв, эрсе, парте хиннавац, горсовета геодезически бюро ОКХ заведующи, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Банир Дмитрий Фомич, 1901 шера Краснодарски края Сергеевски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Наурски сберкасса кассир, Наурски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Хажгириев Хажи, 1879 шера Лакхара Наур яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Ворошилова цIерагIча колхоза член, Лакхара Наура станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Мехтиев Ахтах, 1852 шера Лакхара Наур яхача юрта ваьв, Ворошилова цIерагIча колхоза член, Лакхара Наур яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Манкапиди Мария Адамовна, 1898 шера Белоруссй, г. Минске яьй, польна, парте хиннаяц, болх беш хиннаяц, г. Москве яьхай, 5 шу суд яьй.

Токаев Магомед-Хаджи, 1879 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Токаев Яхъя, 1876 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Дунгаев Джамалды, 1871 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Баталов Ама, 1879 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Суганпов Бейсултан, 1884 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Мусостов Ахмат, 1881 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Закриев Ахмат, 1894 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Авторханов Шагап, 1876 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 2 шу суд яьй.

Абушев Дока, 1873 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 2 шу суд яьй.

Шептунаев Уды, 1852 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Саламов Саадула, 1858 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Токаев Магомет-Мирза, 1878 шера Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Новые Алды яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Багаев Ага, 1907 шера Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Катыр-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Багаев Кели, 1902 шера Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Катыр-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Багаев Баудин, 1909 шера Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Катыр-Юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Амаев Абаслам, 1859 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Левкин Иосиф Климович, 1886 шера Кизлярски района Червленни яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Червленни станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Левкин Артем Климович, 1899 шера Кизлярски района Червленни станице ваьв эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Червленни станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Луценко Иван Михайлович, 1908 шера Таврически губерни Мелитопольски уезде ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Кизляр яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

(ДIахододар хургда).

ФОТОРЕПОРТАЖ

БЕРАШТА А БОККХАГIЧАРНА А

ТIадувхача барзкъага диллача чIоагIагIа эшам баьраш — бераш да. Мах кIезига лу, яхаш царна эшаш дола барзкъа арахецара тIера яц текстильно-трикотажни изделеш, кога гIирс хьабеш йола предприятеш. ХIаьта а массанахьа дицденнадац бераш. Масала, «Чечингтрикотажбыт» яхача объединене Назранерча филиале хьалхагIа цхьаккха тайпара берий барзкъа арахецацар, боккхагIбараштa эшар мара. Бакъда, «мах кIезигагIа лой а», укх тIеххьарча хана дукхагIча даькъе берий хьашташ кхоачашде болабеннаб трикотажни цехера дийзача тхах барзкъаш ду мастераш.

Тикашка дIа-м хIаьта а кхачийтацар даьша-ноаноша укхаза хьаю тайп-тайпарча бесех, суртех лепа берий костюмчикаш, кIужамаш дагIа кийнаш, колготкаш, кхыйола хIамаш. Заказчикий аргIа хадац филиалера. Берий йоакхо ер закройщица-модельер Албогачиева Люба я.

(аьттехьара сурт). Берий барзкъа сурт а ло а тIабола цхьа журнал тиллийтац цо. БIарчча подшивка я цун царех яь. Хьавенача заказчика бIарг тIаэттача суртах царна эша барзкъа хьадайт. Пхийтялхайтта бос болча тхана таь вордингаш я хIара станока тIа кхесташ Къаьстта лакхъеннай мехкараша дувзача тхана барзкъий дикал Японера «Симак» яха машинкаш-станокаш производствана юкъейоалайича денз. ХIара бетта 10 — 15 эзар сома маьха барзкъа арахец цехо берашта лаьрхIа а боккхагIчарна лаьрхIа а.

Укх шера итт шу дуз Назране из филиал хьайийлла.

— Тхо дIадолалуча хана кхо саг мара вацар укх чу болх беш, цхьа станок мара яцар, — йоах заведующес Албогачиев Тархана. — ТIаккха, тIехь-тIехьа тоадала доладелар тха гIулакхаш. Машинкаш-станокаш а керда оборудовани а елар тхона. ХIаьта а болх бе ховш дукха бацар оаха хьайберашта юкъе. Мехкарий Iомабеш чIоагIа гIо дир тхона Грозне хIаьтта курсаш яьха цIаенача вязальщицас Эскиева Тамарас. ХIанз мел чоалхане дар, аьнна, наьха заказ кхоачашде йиш йолаш я царех хIараяр. ХIанз а Тамара тхоца болх беш я.

Дика болхлой, шоаш тоха кулг хоза тохарца белгалбаьнна ба кулг-говзал лакха йола Султыгова Маккен Мерешкова Эсети (аьрдехьен лохехьен латта сурташ).

ДIахо йодача хана Назранера филиал кхы а шеръе дагаболаш ба объединене кулгалхой (генеральни директор — А. С. Бачкаев), хIана аьлча хайнад царна наьсархой болх бе ховщ болга.

М. ЗАНГИЕВ.

Адвокатура балхах

Адвокат уголовни судопроизводстве гражданий хьашташ лорадер хинна ца Iеш, вай пачхьалкхенера хIара сага бокъоний, правовой идеяй пропагандист а ва. Масала, республика адвокаташа 2154 лекци йишай, беседа яьй. ХIаьта, цул совгIа цар хIара дийнахьа суде аудиторешка беш бола болх, телевидене а радио а гIолла еш йола выступленеш дIалаьрхIача, цар пропаганда еча хьинаре дакъа лоацаш хиларах цхьаккха шеко яц. Юридически знанешта къаьстта дика пропаганда ярца белгалбаха лов адвокаташ В. П. Парчевская, С. Д. Дигиев, В. М. Молокова, В. И. Проценко, иштта кхыбараш.

Республика адвокаташа шоаша гIулакх деча 57 предпредприятена пайда а беш, 1145 963 сом хьадаьккхад.

Адвокатех, цар хIара дийнахьа беча балха тIа гIолла — «защитникаш» оал. Хетаргахьа, цу дешо хьахьокх адвоката бокъонца дола маIан. «Наьха хьашташ лорадер» — иштта белгалваьккхав из уголовни судопроизводстве. Масала, РСФСР УПК-а 47-ча статья тIа дувц защитника балха лоацача дакъах лаьца, хIаьта цу уголовно-процессуальни кодекса 51-ча статья тIа белгалйоах защитника бокъонаши декхараши. Вешта аьлча, шерашка хьахинна адвоката лоархIамах дола хетар пачхьалкхен правови акта тIа чIоагIдаьд.

Бакъда, адвоката болх а лоархIам а ший гIулакхах из дика кхетарах, из цунна кIоаргга довзарах тийша ба.

Вахаре адвоката балха кхыча тайпара мах беш а моттигаш хул. Цу тайпара уйла хетар итташ шерашка хьакхеллад, хIаьта из стереотип хIанз а тIехьа вахаре йолаш я. Цхьайолча хана юристаш шоаш адвоката лоархIам лохбе гIерташ моттигаш а нийслу.

Дукха ха йоацаш НГIАССР адвокатий коллеге президиума комиссии Назрановски районера прокуратура следователа заявлени тохкаш хилар. ТIеххьарчо хоам бу адвокатас следователа отвод ле, аьннад, яхаш, цхьабакъда техкача гучадаьлар из дерриге а наьха къамаьлашкара хьайица долга, вешта аьлча йоахараш долга.

Цудухьа, цу масалаца ала йиш я цар профессиональни декхараш кхоачашдара этика йоаггIача боараме яц, аьнна. Халахете а цу тайпара моттигаш кIезига нийслац.

Правоохранительни органий цхьаболча болхлоша шоашта «мегаш воацача» адвокатах тайп-тайпача къамаьлаш дувц. Цу тайпара хьал са коллегашта гонахьа цар хьакхолл уголовни а граждански а законодательство телхадаь моттигаш гучайоахача хана. ЦIенача адвокатах дувцаш долча бIехача хабарех хIама ца хуле а, цхьабакъда, хала да из иштта ца хиларах нах дIатешабе. ХIана аьлча, цатешам юкъебехкача нахах цхьайолча хана тийша хул сага кхел.

ХIанз са теркам тIаоза безам бар адвокатуре балха нах дIаэца практикана, НГIАССР адвокатий коллеге болх беш ва хьалха обвинитела функцеш кхоачашъеш хинна 2—3 саг. Цу нахах хулалургбий наьха хьашташ лорадераш»? Со царех хIама ала валлац, бакъда, цига балха дIаэцара процедура хувца еза.

РСФСР адвокатурах йолча положене тIа белгалдаьккхад, «Адвокатий коллеге членалла дIаэц лакхера юридически дешар дийша а шин шерал кIезигагIа доацаш цу специальностах болх баь бола СССР гражданаш». Из положени 1980 шера денз хувца ца луш йолаш я, бакъда, цу юкъа обществе цхьайола юридически эргалонаш хиннай. Укхаза балха дIаэцачун нравственни гIулакхашка хьежжа доазув оттаделгах, из дIа ца эцалгах лаьца хIама дац. Бакъда, адвокатура хьакхоллача хана цу тайпара критери хиннай.

Хьалхарча судебни учреждене советас адвокатуре саг дIаэцара дош дувцача хана дерригача даннешцеи сведенешцеи цхьана кандидата нравственни вахара хьисапа теркам тIаоза безаш хиннаб. Цу хьисапе кандидаташ харжаро кердача правови оагIонашка хьежжа вай адвокатура эргаяккхара гIо дергдар. Адвокатура хьакъехьа цу тайпара къамаьл XIX-ча Ерригсоюзни партконференце хилар.

ХIанз хоалуш дола хувцамаш дар санна лархIа деза 1989 шера 1 декабре денз ССР Союза, Союзни республикай законодательства кIийленашта 14-гIа статья юкъейоалаяр. Цо хьалхадоах адвоката уголовни бехктоккаме озаш вола саг лаьцача денз цу следстве дакъа лаца бокъо лулга.

Из белгальйккха бокъо хилийта гIерташ юриспруденце теоретикашеи практикашеи советски адвокатура институт хьайича денз къахьийгад. Мадарра аьлча, цу тайларча бокъоно сталински репресси йолча хана, сеца латтара шерашка правосуде органашка эзараш зуламаш дайтаргдацар.

Цхьабакъда, закона из эргало — адвокат следстви дIайолайнча денз юкъевитара гIулакх хIанз правосуде балха вахара юкъеденадац.

Тхо боаггIаш болча гIулакхерча нахага дIахайта дезаш хул гражданаш следстви дIайолаелча денз адвокатогара гIо деха бокъо йолаш болга. Цхьабараша хьоахадац цу бокъонах, вокхарна ханнахьа дагайоахац из е харцахьа информаци лу.

Сона бакъахьа хетар, саг лаьцача денз ший хьашташ лораде цунна бокъо хилар правосуде болхлошта харал совгIа, вай общества хIара гражданина а хайча.

Вай республикера викалаш а юкъе болаш вIашагIеллача СССР адвокатий союзо шоай бокъонаш шеръяра де дезараш белгалдаьхад. Юристий дешар эргадаккхара йолча Ерригсоюзни институте арахьарэкономически балха кIийленаш Iомаяра курсаш вIашагIъехкай. Цига йизза курс чакхъяьккхай тайп-тайпарча коллегей 70 совгIа волча адвокато. СССР адвокатий союза правлене хIанз дунен халкъашта юкъера адвокатий ассоциацес, адвокатий союз коллективни член санна, дIаэцарах йола переговораш еш я. Арахеца кийчъяьй «Адвокат» яхача журнала хьалхара номер, цу тIа кепаеттаргъя адвокатура болх эргабаккхара хетаяь статьяш. Иштта хьаеш я адвокатура коммерчески банк, акционерни обществаш.

Цхьан дешаца аьлча, советски адвокатураца леладеча гIулакхий хьисап хийцад. Цудухьа правови пачхьалкхе хьаяра наькъ тIа къахьегар беррригача юристий декхар да. Сона белгалдаккха ловра вай республикера адвокаташ бехктокхам кхетабеш, цIена шоай декхар кхоачашдеш хилар. Тха коллектива викалаш РСФСР, НГIАССР, моттигерча Советашка депутаталла кандидаташ овттабаьб. Царех ба новкъостий Ш. Ю. Гадаев, С. У. Сайдулаев, М. М. Байсалуева, Х. Х. Ибрагимов, Л. А. Тимиргаева, Н. М. Самбулатова, Б. А. Виситаев, Т. О. Хаутиева иштта кхыбараш.

И. ГЕРИХАНОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР адвокатий коллеге президиума председатела заместитель, юридически Iилмай кандидат.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

КООПЕРАТИВИЙ А ЦIАГIА КЪАХЬЕГАЧА НАЬХА А ТЕРКАМГА!

Ленински районни розничнн торгови объединенес шуга дех оашош хьадаь товараш дохкаргдолаш тха тикашка хьачулулга.

Тикай адресаш:

№ 1 йола «Универсам» Первомайски ул. 60.

№ 2 йола «Универсам» — Ленина пр. 53а.

№ 76 йола «Богатырь» яха тика — Ленина пр. 100.

Шоаш ца кхетар хатта укх телефонех: 22-15-57, 22-08-35.

Ленински РТО.

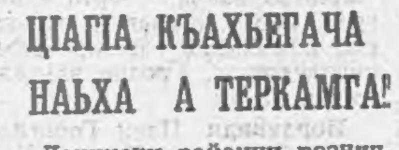

Тахан республике гIоллен Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоашаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 1 — 6, Грозне 3 — 5 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 3 — 8 градус шелал, дийнахьа 3 — 8 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

6 МАРТ. ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Аленушкан салтийн». Мультфильм.
9.00 — «Колье Шарлотты» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
10.05 — «Из хиннад... хиннад...».
10.20 — Киноафиша.
11.25 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
12.30 — Ха. ТСН.
16.30 — Коталон 45 шу дузаш «Легендера нах» яхача циклера «Разведчик Николай Кузнецов», «Блокадни городера йиIиг» яха документальни фильмаш.
16.50 — А. Меликова произведеней концерт.
17.45 — «Образ» яха старшеклассникашта литературни передача.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — «Музейна тара йоаца музей» кагирхой вестник (г. Свердловск).
19.25 — Крымски татарий лирически иллеш. ДIалохк ансамбло «Мерджан».
19.40 — «Ирс» дола, кхалнах» 5-сери йола художественни фильм. «Вера» 1-ра сери. (Премьера).
21.00 — Ха. ТСН.
21.30 — «Чары любви» дIаоал Сотнилава Зураба.
22.30 — Эстоне фу хIулаш латт. Политически диалог.
22.30 — М. Воскресенский тха студе».
23.50 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Барышня» яха Iилма довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Физика. 11-гIа класс.
9.05 — Французски мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Французски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Географи. 7-гIа класс.
11.05 — ЦIагIара академи.
12.05 — «Мария Тюдор» яхача В. Гюго пьесех. «Любовь и королева» яха исторически фильм (ТВ ГДР, 1976 ш.).
13.45 — Ритмически гимнастика.
14.15 — Телефильма юхахьокха сеанс. «Проделки Сканена» яха 2-гIа сери.
17.20 — Операн балетан Познански театра солистах Р. Цуруевах йола «Фуэте» яха киноочерк. (Юхагойтар).
17.45 — «Мишта Iа доаккх хьайбаша?» (гIалгIай меттала).
18.15 — Музыкальни открытка.
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — СССР Лакхехьарча Совета сессе. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «ЦIаьрмата Кузя».

7 МАРТ. КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Радуга» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль (Венгри).
9.05 — «Колье Шарлотты» яха художественни фильм. 3-гIа сери.
10.10 — «Дунен гонахьа». Альманах.
11.10 — ЗIамига концерт.
11.25 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
12.25 — Коллаж.
12.30 — Ха. ТСН.
16.30 — «Вахаш — хиннав Иванушка». Документальни фильм.
16.50 — «Лаьтта — вай массане цIа». Фотоконкурс.
16.55 — 8 марта Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна хетаяь торжественни заседани.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — «Вахар дIаденнад иллена». РСФСР халкъа артистка Александра Стрельченко.
19.45 — «Аьттув баьнна кхалнах». Художественни фильм «Нина», 2-гIа сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.30 — Из шоана мог.
22.15 — «Оперэтта, оперетта».
23.30 — ТСН.
23.45 — Эфирера музыка.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Час мужества», «Искусство быть счастливой» яха Iилма довзийтара фильмаш.
8.35, 9.35 — Информации вычислительни техникин карттердар. 11-гIа класс. Делопроизводством ЭВМ-и.
9.05 — Немецки мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Немецки мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Музыка 5-гIа класс.
11.10 — «Йiайха маьхк». Iилма довзийтара фильм.
12.05 — Бородина цIерагIча пачхьалкхенна квартета концерт.
12.55 — Телефильма юхахьокха сеанс. «И в сорок лет еще мечтают» яха художественни фильм (ГДР, 1984 шу).
14.55 — СССР халкъа VIII-гIа Iангара Спортакиада. Конькобежни спорт.

* * *

17.15 — Нохчий мотт Iомабу.
17.45 — Партий ЦК-а ювцаш я XXVIII-ча съезда накъадолхаш, платформа проект (нохчий меттала).
18.15 — Фильм-реклама.
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — СССР Лакхехьарча Совета сессе. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
21.30 — Иллюзион. «Чогара» яха художественни фильм (Итали, 1960 шу). Духьашха).

8 МАРТ. ЕРА

I ПРОГРАММА

8.00 — ТСН.
8.15 — «ТIеххьара пхьагал». Мультфильм.
8.25 — Дунен халкъий кхоллам.
8.55 — «Цирк массанена деза».
9.30 — «Са города ашараш». Фильм-концерт.
10.00 — Берашта — фильм. «ЗIамигача дай приключени».
11.05 — «Поющие в хоре» яха документальни фильма премьера.
11.55 — «Спящая красавица» яха П. И. Чайковски балет. Ленинградски Кирова цIерагIча оперин балетин пачхьалкхен академически театра спектакль.
14.50 — «Боккхийбараши бераши». Развлекательни программа.
15.50 — Прогресс, информаци, реклама.
16.20 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. Парни катани. Произвольни катани. Канадера передача.
17.35 — «Ираз дола, кхалнах». Художественни фильм. «Дуся». 3-гIа сери.
18.50 — Боккхийчарна мультфильм. «Леопарда дола цIа».
19.00 — «Атта дий кхалсаг хила.
21.00 — Ха. ТСН.
21.30 — «Индийски кино дукхадезараштa» ши сери йола короткометражни фильм-концерт.
23.55 — ТСН.
00.10 — «Халхар. Халхар». Кишиневера профессиональни бальни халхара Ерригсоюзни чемпионат.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — СССР Гостелерадио йоккхача симфонически оркестро дIалохк.
8.40 — Ритмически гимнастика.
9.10 — Ополера польски иллий фестиваль (Польша).
9.55 — Синхронни некдар. «Советская женщина» яха журнала призах Дунен халкъашта юкъера соревновани.
10.40 — «Дезала» телепрограмма.
12.25 — Л. Гурченко бенефис.
13.40 — Коллаж.
13.45 — «Нон-стоп» яха (мультконцерт).
14.15 — «Китай церг хьа мишта йоаккхаргья». «Да мишта тоавергва» Художественни фильмаш (Чехословаки).
17.30 — Программай передача.
17.35 — «Унх кхалнаха коллективе».
18.05 — «Дукхаеза ашараш» праздничии программа.
18.30 — «Кхалнах даькъалбеш». ГIалгIай ловзар (гIалгIай меттала).
19.25 — Мультфильм.
19.35 — Кхалнаха хетадаь концерт (нохчий меттала).
20.10 — «В праздничном кругу» яха передача (нохчий меттала).
20.55 — «И. Штрауса дунен тIа». (ТВ, ГДР).
21.30 — «Нон-стоп» дIахододар. «Тхо кхалнах» мультфильм.
21.40 — «Хоза маIасаг». Художественни фильм. 1-рей, 2-гIен сереш.
23.55 — «Сона дукха деза детектив». Художественни фильм.

9 МАРТ. ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

8.00 — ТСН.
8.20 — Тха беш.
8.50 — ЦIагIара академи.
9.20 — «Мичахьара ух берий художникаш».
10.00 — Хьайбай дунен тIа.
11.00 — Режиссера Г. Козинцева фильмаш «Пирогов». Художественни фильма (1947 ш.).
12.45 — Дезала берий цIенош ваштIехьадаьхарашца — Мусатепкон Богатыреван дезалца. Концертни студе Останкино вIашагIа кхетар (г. Омск).
14.05 — «Пхьагала магнитофон мишта лахай». Мультфильм.
14.20 — «Радуга» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Маьлхе хьалхинна бутонаш» (КНДР).
14.35 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. МаIанах. Произвольни программа. Канадера передача.
15.55 — 9-гIа студи.
16.55 — Хоккей. СССР чемпионат. «Химик» — ЦСКА.
19.15 — «Плесуны» яхача документальни фильмай премьера.
19.45 — Ираз дола кхалнах». Художественни фильм. «Зина», 4-гIа сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.30 — «Из хиннад... хиннад...».
21.50 — Взгляд.
23.15 — Ден лув-кхера.
23.50 — «Сан-Ремо—90» фестиваль.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Йижарий» лорех дола документальни фильм.
9.05 — «Песочни сахьат». Субтитрашца художественни фильм.
10.30 — «Иллена дIаденна вахар». РСФСР халкъа артистка Ирма Яунзем.
11.40 — Прогресс. Информаци. Реклама.
12.10 — «Азера оаз». Хьалхара дакъа. Алма-Атера передача. Къона эстрадни исполнителий Дунен халкъашта юкъера конкурс.
13.30 — «Бийсана кIайча говрашца». Художественни фильм. 5-гIа сери.
14.30 — «Советская Россия» видеоканал.
17.00 — «Великан» яха художественни фильм (Венгри, 1989 ш.) (Духьашха).
18.15 — Киножурнал.
18.25 — «Шун дехарех вашагIкхетар». ДIаоал Албаков Амирас. (Юхагойтар).
19.00 — «Вайна юкъера гIайгIа. Телефонаш: 22-26-68, 22-93-92, 22-01-65.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — «НЛО: необъявленный визит» хьалхара дакъа.
21.00 — «Футбол. СССР чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Киев). 2-гIа тайм.
21.50 — Маьхнарча театраша хьахьокх. Л. Матуковский «Мудромер». Я. Купалы цIерагIча Белорусски театра спектакль.
23.25 — Бийсанара сеанс «БIаьстена некъ—бIаьсти йоагIа» киноконцерт.
00.10 — «Путешествие мисс Перришоне» яха художественни фильм.

10 МАРТ. ШОАТТА

I ПРОГРАММА

8.00 — ТСН.
8.15 — Спорт массанена.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — Iуррехьа.
10.00 — «На службу отечеству» яха передача.
11.00 — Iуйрийнара сакъердаме программа.
11.30 — Дезалий экран. «Рыжи, рыжи...» «Тахан воацар малав» короткометражни художественни фильмаш.
13.15 — «Дунен гонахьа». Альманах.
14.15 — «УнахцIено».
15.00 — Музыкальни киоск.
15.30 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. Произвольни катани. Канадера передача.
17.00 — «Юрта сахьат». Панорама.
18.15 — «Марафон-15».
19.45 — «Ираз дола кхалнах». Художественни фильм. «Натама» 5-гIа сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.45 — Телескоп.
22.00 — «Сан-Ремо—90» фестиваль перерыве (00.00) — Ден лувкхера.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Маьрша йоагIийла бIаьсти» фильма-концерта премьера.
8.40 — РСФСР городий телестуди. «Полярни круга дехьара цIа» (Тюмень).
9.10 — «Чукотка начальник» субтитрашца художественни фильм.
10.40 Мультфильмаш: «Ходжа Насреддин» (1-гIа, 2-гIа) «Хьох белхам мара бац».
11.15 — «Вахара иллеца» Минскера передача.
11.40 — Союзни республикай кинопублицистика. 12 тIайнца бераш хьалхедеча Т. Е. Загоровскех «Про горе, и море, да малых детей» яха документальни фильма премьера (г. Шевченко).
12.05 — «Азера оаз» 2-гIа дакъа Алма-Атера передача.
13.35 — «Бийсана къайча говрашца». Художественни фильм 6-гIа сери.
14.30 — «Советски Росси» видеоканал.
17.00 — «Планета» яха Дунен къамашта юкъера программа.
18.05 — Литератрура а, дахар а (нохчий меттала).
18.35 — ГIалгIай мотт Iомабе вай.
19.05 — «Орамаш». Нохчий этиках дош. (Юхагойтар) (нохчий меттала).
19.50 — Фильм
20.00 — «Бийса даькала хийла шун, бераш!»
20.15 — «НЛО: Необъявленный визит» яха передача 2-гIа дакъа.
20.50 — Гандбол. Дунен чемпионат. МаIанах. Чехословакера передача.
22.00 — «Фотограф» яха художественни фильм. «Деррик» яхача серера (ТВ ФРГ).
23.00 — Спидвей. Дунен чемпионат. Финал. Швецера передача.

11 МАРТ. КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Хьуна юкъе». Мультфильм.
8.55 — «Спортлото» тираж.
9.10 — «Ираз дола кхалнах». Художественни фильм. «Вера» 1-ра сери.
10.25 — «Молодой вестник» яха передача. Депутатий школа.
10.55 — Кинопанорама.
12.25 — Коллаж.
12.30 — Ха. ТСН.
16.30 — Берий фильм. «Ший да леха йиIаг». Художественни фильм (1959 шу).
18.00 — «Ши дог» дIаоал Чумака Анжелас.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — Пульс-90. Тхои экономикаи.
20.00 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. Кхалнах. Произвольни программа. Канадера передача.
21.00 — Ха. ТСН.
21.30 — Шун дехарегIа. «Сайлес Морнер». яха художественни фильм (ТВ Великобритани, 1985 шу).
23.00 — Футбольни обозрени.
23.30 — «Либералехи консерваторехи» «Весы» яха литературни полемика 1-ра передача.
23.50 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15, 11.15 — «В небо на колесе» яха Iилма довзийтара фильм.
8.45, 9.35 — Вайна гонахьара дуне. 2-гIа класс.
9.05 — Английски мотт. Iомабу 1-ра шу.
9.55 — Дерригa ха безама ба. Киножурнал.
10.05 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Истори. 8-гIа класс.
12.05 — «Полет бабочки» яха документальни фильм.
12.25 — «Рассказ о простой вещи» яха телефильм юхахьокха сеанса.
18.05 — ЧИАССР-а Гостелерадио инструментальни ансамбла концерт.
18.35 — Музыкальни открытка.
18.40 — «Портрет любимой женщины» яха документальни фильм.
19.20 — Информационно-публицистически программа.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — СССР Лакхехьарча Совета сессе.
21.00 — Спидвей. Дунен чемпионат. Финал. Швецера передача.
21.30 — Н. Архиповой концерт.

РАДИОПРОГРАММА

6 МАРТ, ШИНАРА

7.30 Хоамаш.
7.45 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30—9.00 «Халкъа кхоллам». Музыкальни программа (гIалгIай меттала).
9.15 КПСС ЦК платформа проект ювцаш.
9.30 «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
9.50 — 10.00 «Воаш ю вай гIишлош, воашта ю» (нохчий меттала).
16.00 — 17.00 Информационно - музыкальни программа. Радиостудера прямой трансляци (нохчий меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.20 — 18.40 «Сагах тешаш».

7 МАРТ, КХАЬРА

7.30 Сихдалара баргал етташ!
7.45 — 8.00 Хоамаш. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 Концерт (нохчий меттала).
9.00 Халкъа тIахьожам болх беш ба (гIалгIай меттала).
11.30 — 12.00 «Iалам — вай доттагIа» яха радиожурнал.
15.15 — 16.00 Концерт.
16.00 — 16.50 Информационно - музыкальни программа (гIалгIай меттала).

8 МАРТ, ЕРА

КХАЛНАЬХА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ДИ

7.30 «Даьхен сийдола мехкарий».
7.45 — 8.00 Хоамаш. Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 Концерт (нохчий меттала).
11.15 «Халкъа эздел» (нохчий меттала).
11.30 «Продукце дикая — предприяте кизга» (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 Болхлочун уйлаш.
17.15 — 18.00 Концерта дIахододар (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 Музыкальни программа (гIалгIай меттала).

9 МАРТ, ПIАЬРАСКА

7.30 «Юрта Iуйренаш».
7.45 — 8.00 Хоамаш. Хаоттам. Музыка.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 «Юрта вахар» (нохчий меттала).
8.45 — 9.00 «Шоай маркан сий лорадеш» (гIалгIай меттала).
11.15 — 12.00 Концерт (нохчий меттала).
15.15 — Перестройка публициста бIаргашца (гIалгIай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Актуальни къамаьл.
17.31 «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 ДоттагIлен концерт.
18.40 — 19.00 Шераши нахи (нохчий меттала).

10 МАРТ, ШОАТТА

7.30 «Юрта вахар» (нохчий меттала).
7.45 Хоамаш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
10.15 «УнахцIено» (гIалгIай меттала).
10.35 Реклама.
10.40 — 11.00 Сатирически микрофон (гIалгIай меттала).
11.00 «Школьни глобус».
11.30 — 12.00 «Наьха бала бовза».
15.15 Концерт.
16.00 Боахама расчет — сихдалара стимул.
16.15 — 17.00 «Кавказа Iуйренаш».
18.00 — 19.00 Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

11 МАРТ, КIИРАНДИ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.45 — 8.00 «ГIулакх мишта ду шоана» (гIалгIай меттала).
8.15 — 9.00 Даькъала дувц шо.
11.30 — 12.00 КIиранден музыкальни программа.
15.15 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.00 Литературни Нохч-ГIалгIайче.
16.30 Реклама.
16.40 — 17.00 ДоттагIлен концерт (гIалгIай меттала).
18.00 — 19.00 «Иллеца доттагIал долчарна» яха концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12, промышленностеи транспортеи — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро — 22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта — 22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02061. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 778.